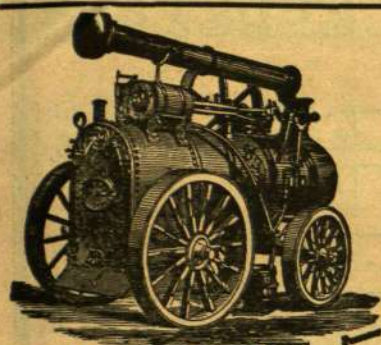
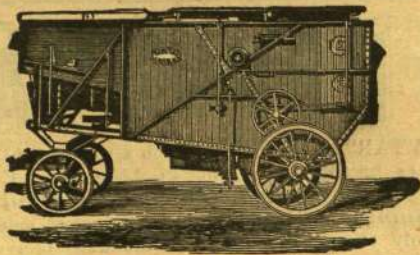

ROBEY és TÁRSAI hírneves gőzcséplőgépei.

ROBEY és TÁRSAI
LINCOLNBOL (Angolhonban)
BUDAPESTEN.Iroda: Gyár és raktár:
IX. Üllői-út 1. szám. IX. Rákóczi-utca 7. sz.
ajánlják országwide legjobban ismerttűzanyagot megtakarító
szén, fa és szalmaütésre berendezett

GŐZMOZDONYAIKAT Szab. „vasgerendás” cséplőgép.

vasgerendás cséplőgépeiket

szabadalmazott magán-életo szerkezetű vagy anélkül. Kaszáló-életo, lőjártányokat, kézi cséplőgépeket, kaszáló és arató gépeket. Malmokat, szeszká és repavágókat, Baker-féle gépszakmába vágó eszközöket. Mindennemű javítások gyorsan és legolcsóbban teljesítenek. Bővebb tudósítással és árjegyzékkel szívesen szolgálnak: ROBEY és TÁRSAI Budapest, IX. Üllői út 1. sz.

Hölgyek százezrei

szép, tiszta, fehér, ifjadaló bőrszínüket egyedül és kizárólag a párizsi dr. Lejosse-féle RAVISSANTE nevű felülmúlhatatlan bőrszépítő szernek köszönik. Szépítő, májfoltok, pírmentesítő, bőrfoltok, rezesség, pattanások, rancok, himlőhelyek biztonságos eltávolításának a gyönyörű, ifjadaló, friss kinézetét ismét rögtön elérte lép. A siker biztosított.

Egy nagy eredeti üveg ára 250 kinty 150. Felülmúlhatatlan és nélkülözhetetlen szappannak bizonyult be, és általánosan elismertett a kitűnő Dr. Lejosse-féle SAVON RAVISSANTE.

Ez a legjobb és legfinnyesebb mosó szappan a világon; a ki egyszer megkísérelte az soha többé nem használ más szappant. Egy darab ára 50 kr. — Valódi minőségben kapható.

Budapest TÖRÖK JÓZSEF úr gyógyszeráránban, Vértessy S., Lueff M., Vadász F. utóda illatáraiban. 4531

Tek. Török József gyógyszer. urnak Budapest király-utca 7. sz.

A Dr. Lejosse-féle Ravissante mult heti küldeménye barátnőim körében teljesen elkelt. — szíveskedjék ezen kitűnő, és valóban meglepő eredményű bőrszépítő szerből üldöz 12 üveg 1 ft 50 kros és 4 (2 ft 50 kros) nagy üveg valódi párizsi Dr. Lejosse-féle Ravissante-ét küldeni.

Kérem ezen rendeltetést e sorok vétele után azonnal utnak indítani, minthogy többen barátnőim közül, kik fürdőre vagy kúrázásra készülnek, ezen nélkülözhetetlen és mindamellett ártalmatlannak bizonyult szépségserrel magukat ellátni ohajtják.

Szeged, 1878. május 8-án.

Teljes tisztelettel B...n Amália.

Dr. Lengil Frigyes

nyir-balzsama

kitűnő hatása és jeleségéről fogva valamennyi szépség-szer között az első rangot foglalja el, és számos év óta a legfinnyesebb és legújabbak között bizonyul. E tulajdonságok világért szereztek neki a szükségletet emelték a művelt nemzetek számos férfja és hölgye előtt. — Ezen

növényi szépség-zománcz

Által meggyőztetett bőrszépítőnek kevés pillanat alatt vakitlan fehérek lesznek, a legnagyobb simaság- és finomsággal összekötve. Minden használat után majd nem észrevehetően pikelyek válnak el a bőrtől, miként ezer meg ezer egyén, kik e balzsamot szakszerűen használták, tovább minden bőrszépítésségtől, ugymint: napégés, szepítő, himlőhely, pírmentesítő, bőrfoltok, kiütések, az arc és orr természetellenes vörössége, a bőr b. teges külleme, sémor stb. stb. nem csak teljesen megszabadultak, hanem bőrük minden évszakban azon bárszony-szerű, fehér ruganyosságot nyerte, mely a tökéletesen szép bőrszínhez megkívántatik, és a melyet e szer használatával a késő aggtörig is megőrizhetni.

Egy korsóval, használati utasítással együtt 1.50.

Valódi minőségben kapható Budapest Török József gyógyszeráránál, király-utca 7. Pozsonyban Pisztor Bódog gyógyszeráránál, Mihály-kapu. Temesváron Tarcsay István gyógyszer. Linzben Průstěk J. L. kereskedőnél. 4536

Harkányi gyógyfürdő

Magyarország Baranya megyében

Mohács-pécs-barcsi vasút Pécs és Villány állomásai közelében.

Fürdő-évad május hó 1-től sept. hó 30-ig.

50 R. foku természetes meleg artézi forrás, kénes hévíz kitűnő gyógyhatással.

Pósta, távirda. 4523

Minden bővebb tudósítással készséggel szolgál

a fürdő-igazgatóság.

Kopaszság ellen,

a haj őszülése s korpácsolódás megállítására, a naponta beérkező bizonyítványok és köszönő-iratok tanúsága szerint egyedül és kizárólag hasznos a

tannin-olaj dr. Moras-tól.

Hatása valóban csodás, mert nem csak a nevezett bajokat távolítja el, hanem a tudomány alapt. te-
lei szerint a hajnak szükséges erőteljes tápanyagokból ösztökélve, minden beteg haját új életre hoz, s a haj őszülését álmulatosan előmozdítja.Ezen eredményűs hatást számtalan bizonyítvány hirdeti. — A többi közül álljon itt a következő:
E is megmond dr. Moras tanácsa alapján a megillető dícsé-
retet, nem csak a haj kihullását és korpácsolódását szüntette meg, hanem új, erőteljes hajnövekedést idézett elő. 4536

Bécs. Andrassy. Kapható üvegekint 2 és 1 forint Budapest Török József gyógyszeráránál, király-utca 7. — Határozzon dr. Moras tannin-olaját kérésre.

A FRANKLIN-TÁRSULAT magyar. irod. intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4.) megjelent és kapható:

Verne Gyula érdekes iratai magyar fordításban.

STROGOFF MIHÁLY
UTAZÁSA

Moszkvától Irkutskig.

Számos képpel illusztrálva.

Ára füzve 1 ft 60 kr.

Utazás a holdba és a hold körül. „De la terre à la lune” és „Autour de la lune” című művek után. Ára borítékba füzve 1 ft 20 kr.

Három orosz és három angol kalandjai. Ára borítékba füzve 2 forint.

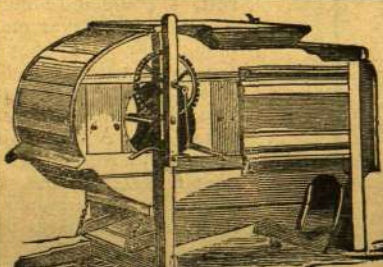
Öt hét léghajón. Utazás Afrikában. „Cinq semaines en ballon” című mű után. — Ára képes borítékba füzve 1 ft 20 kr.

Utazás a tenger alatt. 27 nagy díszes képpel illusztrálva. Ára füzve 2 forint.

Utazás a föld körül nyolczvan nap alatt. Nagy illusztrálva. — Ára füzve 2 forint.

Grant kapitány gyermekei. Számos nagy képpel illusztrálva. — Ára a két kötetnek 4 forint.

A rejtelmes sziget. Három részben. Képpel. — Ára füzve 2 forint.

Fehér Miklós

egyedüli vezérigazgató John Baker, B. Kittmer és Edw. Humphries legelső és legnagyobb angol szelelő, tisztító és minőségi rosta-gyárosoknak:

ajánlja a n. é. gazd. közönségnek az eredeti angol, — egyedül csak nála kapható, — John Baker és Benj. Kittmer szőró és szelelő rostákat, valamint a legjelesebb minőségű árut készítő Edw. Humphries rostákat nemkülönben a legújabb és legjelesebb bármily fajta, — 5 különböző gyárostól birt, — franczia választó gépeit, konkoly, vadborsó, búkköny, zab és árpa kiválasztására.

Iroda, raktár, kiállítási csarnok és javító műhely:

Bécsben,

III. Pragerstrasse 13. „Hotel Hungaria”.

Budapesten,

Üllői-út 12. sz. alatt. „Köztelek”.

Árjegyzékek díjmentesen küldetnek. 4537

Kiadja és nyomtatja Franklin-Társulat Budapest, egyetem-utca 4-ik szám.

VASÁRNAPI UJSÁG

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és együttl: egész évre ... 12 ft. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre ... 8 ft. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre ... 6 ft.

25-dik szám. 1878.

BUDAPEST, JUNIUS 23.

XXV. évfolyam.

Szechenyi bej, s a konstantinápolyi tüztőlők.

Ha az idegen Konstantinápolyba érkezik, a szűk utcákban egymás mellé szorított faházak láttára, önkénytelen azon iszonyú pusztulásra gondol, mely tűz esetén az ily óriási deszkalabyrinthot érheti. S valóban ijesztő kép az, midőn a nap hevéből kiszáradt a faházakozokon át mohón, s ropogva terjedő lángok néhány pillanat alatt egész városrészt égetnek semmivé.

A török főváros utcáin emelkedő új közházak legtöbbször a tűz által elpusztított faépületek hamvainak emelkedtek, s bár e szerint Konstantinápolyban a tűz első látszatra a kultúra egyik elemét képezi, másik pillanatban iszonyattal gondolunk a „kisajátítás” oly eszközére, melynek folytán a polgárok ezrei családostul lesznek hajléktalanságra s koldusbotra kárhoztatva.

A történelemben följegyzett számos tüzeset egyik legnagyobbika volt a perai nagy tüzvész. Ideje volt tehát, hogy a török kormány erélyes óvó intézkedéseket léptessen életbe.

Gróf Szechenyi Ödön (ma Szechenyi „bej”) hazájában a tüztőlők szervezése körül ez időtájt már feltűnő tevékenységet fejtett ki, s nem csekély elismerést nyert. Az általa Budapesten alapított tüztőlők-egylet szerte a hazában csakhamar a legnépszerűbb s legdélidosabb intézmények egyikévé fejlődött ki. Abdul Aziz uralkodása végéig a perai nagy tüzvész szomorú eseménye komoly elhatározásokra készítette a török kormányt, és ez sietett a művelt európai államokban létesített tüztőlők intézményt saját államában is meghonosítani, mely czélból az osztrák-magyar nagykövetség útján fölkeretett a bécsi kormány, szakember kiküldetésére. A közbizalom a tüztőlők intézmények terén gazdag tapasztalatokkal bíró gróf Szechenyi Ödön felé fordult, s így történt, hogy budapesti díszes főparancsnoki állását odahagyva, néhány tekintélyes szakférfiaval (Folmann Alajos, Bárány Nándor, s Szezerbovszky Szaniszlóval) a tüztőlők egyesület szervezése czéljából Konstantinápolyba utazott.

A török főváros talaj- s építkezésvizonyai, roppant terjedelme, a többi európai fővárosokénál is nagyobb szabású tüztőlők intézményt igényelt. De a közbejött trónváltás, s a nagymérvű politikai bonyodalmak miatt a széles körre kiható

eredeti tervezet csak részben talált kivitelre, s a kormány által egyelőre egy katonai zászlóalj (800—1000 ember) deszignáltatott a tüztőlők teendők begyakorlására, mely Szechenyi bej szakavatottsága és buzgalma folytán csakhamar tiszteletre méltó eredményt mutatott fel.

Az új tüztőlők intézmény létesítése óta a konstantinápolyi tüztőlők két osztályt képeznek; egyik a rendes tüztőlők (jandzsik) csapat, a másik a tulumbadzsiak rendetlen serege. A jandzsik székelye Pera, hol a Taksim városrészben tüztőlők gyakorlatokra is alkalmas kaszánya szolgál lakhelyül az egész zászlóaljnak.

Egyenruhájuk csinos. A piros török fezt, hasonlaku, vörösrre festett, s bojt helyett rézgömbbal, hátul nyakvédbőrrel ellátott rézsissak pótolja, felöltőn testhez álló setétkék kabát szolgál, továbbá ugyanily színű nadrág, mely térdig erő csizmába ereszkedik alá.

A konstantinápolyi tüztőlők felszerelése mai napig is hiányos. A birtokukban levő hat feces-

SZÉCHENYI BEJ.

Abdullah fényképe után.

VÖRÖS RÉBÉK.

kendő Walser Ferencz budapesti gépgyárából került ki, melynek beszerzése után a török gépipar emelése szempontjából több megrendelést nem eszközöltek, mivel azok mintájára otthon akarják a szükséges szereket előállítani.

A tüzőltó osztály működése annak szűkkörü szervezete miatt legujabb időkig csak a következő városrészekre terjedt ki: Pera, Galata, Stambul, Mahmud-Pasa, Besiktas, Ortaköj és Feriköj. Ha a tüzvész egyéb városrészben üt ki, a Perában felállított zászlóalj már a nagy távolság miatt sem nyújthat idejekorán segédelmet.

Figyelő őrszolgálatra a galatai magas torony van berendezve, melynek erkélyzetes tetőpontján négy vörös inges tüzőltó (jangidzsi) őrködik. Tűz keletkeztével az egyik őr fölzászlózt szuronyal kezében — jelül annak, hogy előre mindenki kitérni köteles — futólépésben, „jagin var“ (tűz van) kiáltással rohan a Taxim kaszányába, úgy adván tudtul a veszedelemet.

Második figyelő pontul Stambulban a hadügyminiszteri palota (szerszakeriat) előtti téren emelkedő roppant magas torony szolgál, honnan az őrség táviró összeköttetés útján veres zászlókkal ad jelt a távol eső Beikosba, hogy az ott levő tüzérseg ágyuszóval jelezze a tüzet.

Értesülvén a fő parancsnok a vészről, futó lépésben rohan századával a tüzvész színhelyére; a fecskendőket lovak helyett magok a jangidzsik vontatják, valószínűleg azon okból, hogy a me-redek utcákon nagyobb biztonsággal haladhasanak fecskendőkkel.

A tüzőltók másik osztálya a *tulumbadzsik*. A rendes tüzőltó zászlóalj felállítására előttük végzetek a tüzőltás körüli teendőket. Szervezett csapatot nem képeznek, s csak tűz esetén tömörülnek testületté; mely leginkább ácsorgó utcái elemekből, különösen *hamalokból* (hordár) s több efféle népből áll, kik a kormánytól e minőségükben csekély járadékot kapnak. Tűz esetén az illető városrész rendőr-tanyájára futnak össze, vállra kapják az ott elhelyezett fecskendőket, s robajjal, lábdobogással, ordítással futnak a vész színhelyére, hol fontoskodó mozdulatokkal, sürgős-forgással fognak hozzá a fecskendéshez, s ordításra készen, tátott szájjal várják a csőből kiszökkenő vizsugarat, mely pillanatban az idegenben nevetést gerjesztő taglejtésekkel kiáltanak a lán-gokra, hogy a Korán szavai szerint rájlesztvén a pusztító elemre, annak nagyobb mérvű elhár-pózását meggátolják. A szervezett tüzőltó zászlóalj felállítására előtt ez emberek üdvösnek látszó mesterségük köpenye alatt, fenyegetésekkel csikartak ki sokszor nagy összeget a tűz folyamán a kárvallott gazdáktól, mert különben oda hagyják veszni mindenét. Ily uton szerzett tekintélyük ma már alább szállt, mert a tulumbadzsik serege is a rendes tüzőltó zászlóalj parancsnokának utasításait feltétlenül teljesíteni tartozik.

A fényes porta végzetes eseménye után belátta a tüzőltó intézmény rendkívüli fontosságát, s elhatározta annak szélesebb körű szervezését, mely szerint nemcsak Perában, hanem Stambulban, sőt Skutariban (ázsiai részen) is állít fel a peraihoz hasonló szervezetű zászlóaljat, s a személyzet számát haterre szándékozik emelni.

Mint említettük, a tüzőltó egyesület a hadsereg katonáiból áll; innen magyarázható meg azon katonai kitüntetés, hogy a szultán Széchenyit tüzőltó főparancsnoki minőségében a rendes hadsereg állományába ezredessé nevezte ki. Ez óta viseli a „bej“ ezimet, mely rangjában új hazájának érdekeit valódi önfeláldozással mozdítja elő. Nem régiben vette szárnyára a kósza hír Széchenyi bejnek pasává történt előléptetését. E hír, mint biztosan tudjuk, még nem való, de legközelebbi teljesülése igen valószínű.

Mócs Zsigmond.

„Vörös Rébék általment a
Keskeny pallón s elrepült, —“
Tollázkodni, már mint varju,
Egy jegenyefára ült.
A kinek azt mondja: kár!
Nagy baj éri és nagy kár:
Hess, madár!

Ő volt az, ki addig főzte
Pörge Dani boeskorát,
Míg elvette a Sinkóék
Czifra lányát, a Terát.
De most bezeg bánja már,
Váltig hajtja: kár volt, kár!
Hess, madár!

Pörge Dani most öbenne
Ha elbotlik, se' köszön,
S ha ott kapja, kibuktatja
Orrával a küszöbön.
Pedig titkon oda jár,
Szép asszonynak mondja: kár!
Hess, madár!

Czifra asszony színes szóra
Tetteti hogy mit se' hajt:
„Kend meg köztünk ne csináljon
Háborodást, házi bajt,
Nem vagyok én csapodár.“
Rebi néni mondja: kár!
Hess, madár!

Másszor is jön, hoz fehér pénzt,
Piros kendőt s egyebet:
„Nesze, lyányom! e mézes bor
Erősítse a szived:
Szépnek úgy nem tenni kár!“
— „Hadd jöjjön hát a kasznár.“
Hess, madár!

Háborúság, házi patvar
Attól kezdve van elég;
De nem hallik a szomszédba:
Pörge Dani türi még.
A bölös is ott van már:
Künn egy varju mondja: kár!
Hess, madár!

Vörös Rébék általment a
Keskeny pallón: most repül;
Egy varjúból a másikba
Száll a lelke, vég ne' kül;
S kinek ő azt mondja: kár!
Nagy baj éri és nagy kár.
Hess, madár!

Arany János.

* A helyi népmondák csak ennyit tartott fel a tisztos boszorkányról, hogy t. i. „általment a keskeny pallón, ott varjuvá vált, s elröpült.“ A többi én toldottam hozzá. — Szerző.

Pusztai találkozás.

Elbeszélés.

Ira Baksay Sándor.

IX.

(Folytatás.)

Másnap reggel Ihárosi öt óraker felült a sárga paripájára és ellovagolt Dombayhoz. A lelkész lugasai alatt találta.

— Kéréseim lesznek Önhöz. Ha megengedi itt is elvégezhetjük.

Karjába öltötte karját, — úgy indultak tovább a virág-szegélyes uton, miközben egy lepecsételt levelet adott át Dombaynak.

— Ez végrendeletem, mely halálom után a familia-gyűlésben bontandó fel: elfogadja ön örízet végett? — Köszönöm. Most egy másik kérést, fontosabbat az elsőnél.

— En egy ravasz fogással vittem oda a dolgot, hogy önt a tarhalmi egyház mellőzze és nekünk hagyja.

Elbeszélte mikép, azután hozzátette:

— En megsemmisítettem azt a tisztet jövőt, melyet az ön képzettsége, szónoki tehetsége, tiszta jelleme érdemelt, s nyert volna is, ha én utjába nem állok sorsának. Tárgya lehetett volna egy önt bálványozó nagy közönség szeretetének, és én önt pusztai lévitává tettem, kinek sorsát a legszegényebb falusi rektor is kicsinyli, szánja. Ha van valami kedves önnek ebben a szomorú magányban, arra kérem önt, öt évi küzdelmei között ha van a mire édesen emlékezik, arra kérem önt, bocssáson meg nekem, kit czélja annyira elvakított, hogy annak feláldozta azt, a kit legtöbbre becsült.

Dombay most értette meg élete titkát. Egy elejtett szó zökkentette ki utjából, mint a tekegolyót egy kis kavics a porondon. Kezét nyújtotta a bűnvallónak. — Szivemből megbocsátok. — És micsoda biztosítékot nyújt arra nézve? Kérde Ihárosi, nem fogadván el a nyújtott kezét. — Kézemet. — Nekem az nem elég. A papnak kötelessége kezét nyújtani minden megtérő felé. — A férfinak nem. En a férfitől kéredezem.

— Ha csak ön maga nem jelöli ki a biztosítékot... — Nöszöljön meg. Dombay elnevette magát, azután ismét elkomolyodott.

— Nem értem mi összefüggésben lehet ön állítólagos bűnével a feloldozásnak ez a neme.

— Nem érti? Azt csaknem lehetetlennek tartom. — Ön, mielőtt állást foglalt volna, hajlandóságot mutatott egy derék hajadon iránt: ez arra mutat, hogy az ön lelke a családi boldogságra fogékony. Az a hajadon nem akarta sorsát az önével összekötni: ez arra mutat, hogy az a leány nem érezte ön iránt azt az érzelmeket, melyet poézis és élet egyiránt a családi boldogság alapjának tekint, mert különben nem tekintette volna a jövőt hideg, sőt kissé fagyos számításra. Önt ez a visszautasítás nem verte le, mint a csalódott szíveket szokta: ez arra mutat, hogy az az érzelmek, melylyel ön a leány iránt viseltetett, lehetett akármilyen, de nem szerelem volt. Jól beszélék?

— Megengedem; de az összefüggést még most sem értem.

— Ismét lehetetlennek tartom. Nem hiszem, hogy ön figyelmesebb ne volna mint én, s ne sejtene azt, a mit én tudok. En tudom, hogy ön szeretve van, — titokban talán, de igen szeretve van. Azt is lehetetlennek tartom, hogy ön ne gondolt volna arra, a ki ebben a pusztában egyedül méltó önhöz... Nem gondolt ön Ámbár Dínára soha?

— De igen, mint a haramia a tekintetes asszonyra Petőfi románczában. En szegény legény vagyok, de nem haramia.

— Ah, ne idézgesen Petőfiből, mert az idő rövid. En láttam a mint az a leány sirva fakadt, mikor önnek sorsáról volt szó. Mit beszél ön szegénységről? Oly kicsinynek látja saját társadalmi helyzetét? — És vagyoni tekintetben nem egyenlő-e ön vele tegnap óta? Sürgetem a választ, mert időm mással el nem cserélném?

— Tudja ön, hogy én szeretem ezt a pusztát; hogy én ezt a lakot, ezt a hivalt semmi mással el nem cserélném? — Asszonyt hozzá, és még kevésbbé lesz kedve elcserélni.

— És ha elutasít az, a kivel egy pusztában laknom is boldogság, tudja ön, hogy akkor nekem innen el kell menni? Nem mondom meg hová.

Ez utóbbi szavakat indulatosan, majd nem fenyegetőleg mondotta.

— De az én megnyugtatósomra — — — És fejem veszedelmére — — —

— Akkor is én leszek a vesztesebb. Nem bizik ön bennem, a ki oly őszintén vallott?

Győzött. Beléptek Dombay szobájába. Dombay felnyitotta író-asztalát, s onnét egy egészen összeszáradt csomócskát vett ki. Csak a szára volt már, a gyöngy rég lepergett róla. De a gyűrű most is ott volt a szárára fűzve.

— Ezt a gyöngyvirágot Dína adta nekem első találkozásunkkor a pusztán, azon kilátással, hogy ő lesz menyasszonyomnak koszorútársa. Azt mondta: adjam menyasszonyomnak. — Most hát vigye el ön hozzá, s mondja meg neki, hogy ez az elveszett jószág gazdáját keresi. Hozzon tőle választ, azután meglátjuk a többi.

Ez legyen jele, hogy megbocsátok önnek. Dávid ur az átvett záloggal távozik, legényes könnyűséggel lép a kengyelbe, s kivágtat az akác-sorok között. Onnan észreveszi, hogy Ámbár Lőrincz is most lép ki a majorjából másodmagával. A másik nyilván Meceki lesz.

Ő neki pedig még egy kis útja van, tehát még most nem akar velük találkozni, sőt azt sem szeretné, ha felismernék. Visszavonul hát az akáczerdőbe, s ott vár, míg Lőrinczket egy buczka veszi oltalma alá. Akkor sarkantyú közé kapja a sárgát, és sebes vágatással röpül az Ámbár-majorhoz.

A kerten kívül, a nagy jegenyék alatt leszáll, a lovat bokorhoz köti, maga átlép a kert árán, s megy tovább, lassan, óvatosan és gondolkodva, mert még most jutott eszébe, hogy azt se tudja mihez kezdjen. De a véletlen kisegíti a providenciális férfit.

Megmutat neki egy gyalogszékét, minőt minden béres tud faragni téli unalmában, a nélkül hogy azt fel tudná ékesíteni

olyan piros papucskaival kettővel, mint a minő a mi gyalogszékünkön nyugszik. Ez a piros papucska egy pár fehér harisnyára van felhuzva; a fehér harisnyákat viszont hosszú hálóköntös takargatja. A hálóköntös is csak övig láttatja magát, többi tartozandóságait elrejtik egy fiatal cseresnyefa gazdag levelei, melyek között két fehér kar bujkál idestova minden harisnya nélkül; a fehér karokon felyül és tul két kőkény szem csillog át a leveleken. Ha ez a két szem két törre változnék, jaj volna annak, a kire szegezve vannak.

Dína szedi a cseresnyét. — Oh az a csuf Dávid bácsi, mit keres itt ilyen korán?

Dehogy szólna neki, hátha nem is veszi észre. De az áruló papucs! Semmi nyelven sem beszél, mégis elárulja Dínát.

Dávid bácsi tetteti, mintha sohasem látott volna papucsot. Elmegy a cseresnyefa mellett, ott hirtelen megfordul és befogja a leány szeméit.

Dínának semmi kedve sincs az ijedséghez, sem a találgatáshoz.

— Menjen Dávid bácsi! mintha nem láttam volna. — En most nem tréfálok, mert — — cseresnyét kell szednem. Atyám kilovagolt, anyám pedig még nem kelt föl.

— Megyek galambom, megyek, mert sietek. De nem apádhöz jöttem, sem anyáéhoz, hanem tehozzád.

— En hozzám pedig hiába jött, mert én haragszom Dávid bácsira.

— Azért mégis csak tehozzád jöttem. Ugy sem látsz többet, hát láss szivesebben. Eddig sem sokat aggattam nálatok.

— Nem ám, de anyámnak igaza van, hogy minden látogatása kész veszedelem. Apám akkorát nevetett rá tegnap este, hogy megijedtem tőle.

— No nem lesz belőle több veszedelem. Hát tudod-e, mikor voltam nálatok először?

— Tudom ám, egyszer délben, mikor iskolát épített.

— Tudod-e, mit mondtam akkor?

Már hogy tudta volna azt Dína?

— Ölembé kaptalak, és azt mondtam,

hogy ha még egyszer eljövök, völegényt hozok.

Kell is Dínának a Dávid bácsi völegénye! Az is olyan csunya, mint a ki hozza.

— Már ahoz én nem szólhatok. En csak ígéretet váltom be; annak pedig itt a bizonyossága.

Előmutatta a kis csomót. — Ez a kis izé gazdáját keresi.

Dína megpillantotta rajta a gyűrűt.

— Kié ez a gyűrű?

— A ki másikat ad helyette. Ennek a gyöngyvirág kórónak, mint magad is tudod, csak egy rendeltetése lehet, t. i. Dombaynak menyasszonyt keresni. Akarsz-e az lenni?

— Majd biz' én Dávid bácsira bízom a feleletet! duzzogott a leány, forgatva a gyűrűt a csomón.

— Rám bízhatod, mintán a kérdés rám van bízva. Igen vagy nem?

— Majd megálmodom, addig hagyja itt ezt a kis kórót.

— A gyűrűt is?

— Azt se hajtom a kutba.

— És te mit küldesz helyette?

Dína föltekintett, mintha azon gondolkodnék mit küldjön? A cseresnyefának

egy ághegye megrakva cseresnyefürtökkel — ott hajladozott előtte. Azt letörte és Dávid bácsinak nyújtotta.

— Ezt.

— De kedves lányom én sem hoztam csupaszon a kórót. Nem kötnél te is valamit a nyelére ennek a buzogánynak? különben el sem hiszik, hogy szív adta szívnek szívesen.

— Vigye hát ezt is! szolt Dina, lehúzával ujjáról egy piros köves gyűrűskét.

Akkor kapta a kosarát és elfutott, ott hagyva Dávid bácsit a cseresnyefa alatt.

Dávid bácsi vágtatott vissza a békeelőzményekkel.

— Itt a válasz! szolt, kényesen lépve be Dombayhoz.

— Dina küldötte? kérdé reszkette Dombay, a mint a cseresznyegalyon megpillantotta a gyűrűt.

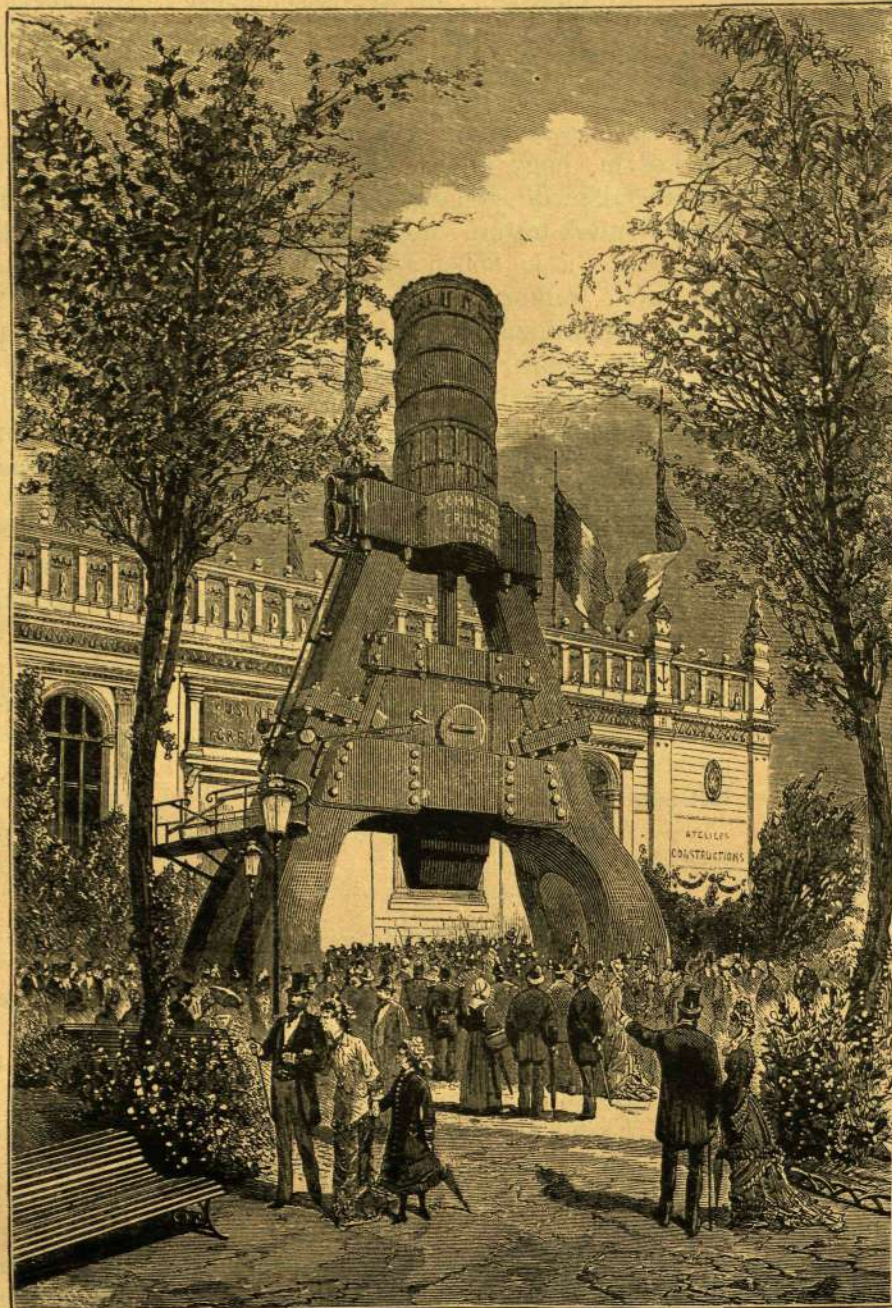
— Igen. — Bánja még ön, hogy Kondorra csaltam?

— És szülei?

— Ej! ne törődjék a szülekkel. Nevezzen ki engem megbízottjának, egyszersmind adjon arról elismervényt, hogy tölem semmi kártérítést nem követel, a miért Kondorra juttattam.

— Két kézzel! felelt vidáman Dombay, s leült megírni az igazságlevelet.

Ezalatt nyolcz óra elmúlt a nórinbergain, melyet Ábel

A CREUZOTT ÓRIÁS-KALAPÁCS.

ur minduntalan előhuzgált. Szeretné már, ha elvégeznék, mert el talál szökni a raj.

A három ur nyugtalanul várja a negyediket az erdő-saroknál. Lőrincz ur harmadszor veri ki pipáját, hogy a negyedik énekre gyújtson, a mi arra mutat, hogy a dohányt erősen szívja; ez viszont arra, hogy Lőrincz urnak füstöl a feje.

Mert igaz ugyan, hogy deák korában nem egyszer vívott párbajokat, de azok csak amolyan melée-k voltak mint hajdan Ivanhoe idejében; nem is lóhátról, hanem gyalogszerrel, és nem is buzogánnyal, hanem széklyákkal egyenlítették ki. De bolond is az ember, a ki szánthat vethet, s ha épen verekedő kedvben van, ott vannak a béresei, a kiket levasvillázhat; osztán nem elégszik meg ezzel a csendélettel, hanem keztyűt huz csak azért, hogy oda vágja a hozzá hasonló parasztnak.

— Aztán miért? Hiszen ha minden komisz embert, a ki egy becsületes embert bolonddá tesz, imposztornak bélyegzünk, akkor Csont Ábel egyebet se csináljon, csak buzogányokat áskáljon. Üsse meg a magas mennykő a találmányával együtt. Soha sem látom többet a feleségemet. Agyonverem azt a kótyalagos sógoromat, akkor

becsuknak nem is Kufsteinba, hanem Illavára. Ahun ni, jön is már. Hogyan szakaszszam én be ennek az embernek a fejét, mikor sógorom? Már mind egy, benne vagyunk.

Ihárosi odaléptetett.

— Várakoztattam magamra, mondá, de az embernek rendbe kell hozni mindent, ha nagy utra indul. Készen van minden Ábel?

— Készen. Itt a susták. Felhajtom fej-e vagy irás? A nagy bolondé lesz az irás, — a nagyobbé a fej. A ki felyül esik, az választ buzogányt.

— Megállj legnagyobb bolond! szolt neki Mecseki. Tartsuk meg a szabályokat. Mielőtt a két lovag elindulna a véres utra, a segédeknek kötelességük megkísérteni a békés kiegyenlítést. — Gondolják meg uraim, hogy az Önök találkozása sokkal komolyabb, mint az ok, mely azt előidézte. A fegyvernem, melylyel végeznek — a legvézetestesebb. Pisztolylyal egy lövés, karddal az első seb befejezi a vitát: könnyű sebbel vagy a nélkül, ölekezés a vége, — halál ritkán. De buzogánnyal! — Itt csak két eset lehet, két szélsőség; tultragikus vagy tul-komikus, de mindkét esetben halál. A buzogánnyal lehetet-

INDIAI SHÁLOK KÉSZÍTÉSE.

len nem találni, — s nem elég az első seb, mert az első ütés után az ember nem ura magának, hanem addig bunkozza egymást, míg agyon nem veri. Ez fizikai halál, — s ez még nem is baj. De úgy fordul morális halál lehet belőle, mert a paripa és az élet-ösztön nagyon jó eszközök arra, hogy az ember kerekét oldjon, ha szorul a kapca, s akkor lesz belőle országos neveltség. Egy párbaj, a hol ostorhegyet futnak buzogánnyal! — Aztán miért? Azért, mert az egyik rászédett valakit, a ki a másinak se inge se galléra. Segéd létemre tartózkodom ítéletet mondani a tény fölött, de annyit mégis legyen szabad megjegyezni, hogy ezen párbaj által érzékenyen megsértetik az, a kiért Ámbár ur bosszút akar állani. Hát micsoda Dombay ur? Gyermekek vagy öreg ember? Matrona vagy hajadon? Egyik sem, hanem férfi, még pedig, a mint megmutatta, bátor férfi, a ki nem köszöni meg az ilyen védelmet. Az én nézetem tehát az: Lőrincznek nincs joga láncsát törni Dombay nevében, s nem volt oka megsérteni Dávidot. — Kötelessége visszavonni a sértést, s ez az ő jellemére nem fog homályt vonni.

— A mit mondtam

AZ AQUARIUM A TROCADERO-PARKBAN.

KÉPEK A PÁRISI KIÁLLÍTÁSRÓL.

AZ ANGOL KIÁLLÍTÁSI OSZTÁLY HOMLOKZATA.

KÉPEK A PÁRISI KIÁLLÍTÁSRÓL!

mondottam. Szólt állhatatosan Lőrincz ur, s felvette a buzogányt. — Végezzünk.

— Még nem. Hátra van még egy módja a kiegyenlítésnek. Ismétlem, nincs joga Lőrincznek más férfi helyett elégtételt venni annak engedelme nélkül. Még azt sem tudjuk, sértve érzi-e magát Dombay. Kérdezzük meg hát őt magát, ha lhárosi eljárására nézve egy értelemben van-e Lőrinczcel? Ha igen: akkor végezzetek. Ha nem: akkor te Lőrincz ok nélkül követted el a sértést és visszavonod.

— Ez esetben kész vagyok.
— És te Dávid elfogadod ezt az elégtételt?

— El.
— Mi tehát megyünk Dombayhoz Ábel bácsival.

— Felesleges lesz odafáradnotok — szólt Dávid, — én magammal hoztam a mire szükségetek van.

Kivette kebléből az írást, és Mecsekinéknak nyújtotta.

„ — — — Mely szerint én alolított minden kényszerítés vagy rábeszélés nélkül, csupán szívtől indítva kijelentem, hogy teljes tudatával bírok azoknak az előzményeknek, melyek által lhárosi Dávid ur az én Kondorra jövelemet eszközölte; továbbá hogy én lhárosi urnak eljárását nemcsak nem neheztem, hanem éppen ezért őt azon kevesek egyikének tekintem, a kik által a Gondviselés boldogságomnak a reményeimnek olyan alapjait vetette meg, melyeket semmi mással fel nem cserélnek, s melyekért nevezett ur iránt örök hálára vagyok kötelezve.“

— Ha így van a dolog — szólt Lőrincz ur könnyült kébellet — akkor — —

— Megállj Lőrincz, még ne tedd le a buzogányt, mert rosszabb lesz, ha újra fel kell venni. Gondolhatod, hogy Dombay nem úgy álmolta meg, hogy ezt az elismerést nekem kiadja. Én elmondtam neki mindent, és bocsánatot kértem, úgy a mint a tiedet nem kérném soha. Természetesen nem azért, hogy a párbajt megelőzzem, hanem egészen más okból, a mit mindjárt meg fogsz tudni. Teljesen jóvá akartam tenni a mit sorsán rontottam, s félig már sikerült. Most téged kérek, fejezd be a másik felét, azért azután beverhetjük egymás fejét. — Én láttam tegnapi este, hogy leányod sirva fakadt, a mint az én diplomáciám történetét hallotta. Ebből azt következtettem, hogy Dina nem gyűlöli Dombayt, s ha lehetne, kész volna itt apját helyettesíteni a bosszúállásban. Én tehát, mielőtt idejöttem volna, megszámloltam az életem, biznyságom Dombaynál letett végrendeletet; megszámloltam Dombayval, biznyságom rá a felolvasott elismervényt; megszámloltam Dinával, biznyságom rá egy szép cseresznyegaly és annak a szárán egy piros köves gyűrű — —

— Gyűrű? micsoda gyűrű?
— A mit Dina küldött tőlem Dombaynak cserébe.

Lőrincz ur elámult. Nem azon, hogy míg ő a csatárenn várja ellenségét, ez addig házát veszi ostrom alá s rabolja meg álnok praktikával. Nem. Az jutott eszébe, hogy miért is adott csak ő ki a két derék kőrön? Miért is lett csak ő Dombay lovagjává? Itt a világos ok. Hiszen tudta és akarata ellen úgy megszerette azt az em-

bert, hogy most, bár haragudni kellene, — kénytelen örülni a Dávid vallomásain.
— Nos tehát most beszélj Ámbár Lőrincz, visszavonod-e? Sürgeté Dávid.

— Nem vonom vissza Dávid! felelt Lőrincz ur, földhöz vágva a Chuntu vezér reliquiáját. Ismétlem, hogy te egy körmönfont impozitor vagy. Üssön meg a kő, most meg a lányomat tetted bolonddá.

Kezét nyújtotta Dávidnak, a mit az megrázott emberül.

— Hanem ha elkezdted, végezd is be. Mert én kimondom, hogy addig nem megyek haza. Mit szól rá az asszony?

— Az ám. Ez nagy baj. Tudod mit? Arra való a segédek, intézzék el őket.

Akkor a segédekhez fordult és hivatalos orrhangon utasította őket: „Csont Ábel és Mecseki Tamás urak a szóban forgó ügyben követendő eljárás megállapítása végett kiküldetnek az erdőbe. Véleményes javaslatuk még a gyűlés tartama alatt bevarátván.“

A küldetés eltávozott, a két ellenfél pedig leheveredett a pázsitra kiszívni a békepipát. — egyik a dohányt, másik a taplót szolgáltatván a béke művéhez.

A küldetés visszatérvén, előterjesztette szóbeli jelentését, mely szerint legtanácsosabb lesz testületileg jelenni meg az asszony előtt; ebédre ott marasztaltatván lehető étvágygyal megdicsérni a gazdasszonyi erőnyeket; fekete kávé felé nyilvánosságra hozni a titkot, — melynek tolmácsán ott a helyszínen Mecseki ur ki is kiáltatik, mint élesen szóló férfi és az asszonyok nyelvén értő.

(Vége követk.)

Képek a párisi kiállításról.

Az aquarium.

A kiállítási térnek egyik legvonzóbb látványossága az *aquarium*. Majdnem minden külföldi nagyobb állatkertben vannak halak befogadására emelt (üvegfalazatu) vízmedencék, s az előbbi kiállításokon is látható a közönség aquariumokat: a Trocadero-domb lejtőjén levő aquarium azonban úgy berendezésének czélszerűsége, mint főleg hatalmas méreire nézve fölülmulja valamennyit. Sietünk azonban megjegyezni, hogy a tervezett két „haltartó“ közül csupán a képink által ábrázolt, a „folyóvízi“ aquarium jött létre. A másik, mely a tengeri halak befogadására volt szánva, közbejött akadályok miatt nem jöhetett létre.

Hogy a kettő közül ez lett volna az érdekesebb, azt alig szükséges fölmítenünk. Hiába, a mérhetlen óceán határtalanul gazdagabb halfajokban, mint a folyók és tavak. Ki ne óhajtott volna látni elemükben a nagyságuk dacára rendkívül furge delphineket, a ropülő halakat, a csodás tintahalakat, a rákok, polypok, stb. különböző válfajait? Fájdalom, kitűnt, hogy elég gyakran meg nem újított tengervízben az óceán lakói meg nem élhettek volna; oly óriási medencét pedig, minő a tengeri aquarium számára tervezte volt, hetenként néhányzor friss tenger vízzel megtölteni, lehetetlenségnek bizonyult.

Igy tehát csupán a folyóvízi aquarium jött létre. Roppant medence ez, mely a Trocadero-domb lejtőjének azon részén készült, hol azelőtt kőbánya volt. Maga a medence nyitott, s földszínevel hozzá járul a park díszítéséhez. Üveg oldalfalai a park földszíne alatt fekszenek. A látogatóknak tehát, kik a halak szemléletében gyönyörködni akarnak, lépcsőn le kell menni azon oszlopos csarnokokba, melyek a 22 méternyi vastag üveglemezekből álló medencét körítik. Rajunk az földalatti, csepföves oszlopokkal díszített folyosókat tünteti föl.

Az a körülmény, hogy a két ezer méternél nagyobb földszínel bíró medence nyitott, nemcsak azt eredményezi, hogy a víz frisebb, hanem egyúttal világítása is élénkebb. És szükség is van rá, hogy a napsugarak akadálytalanul behatassanak az aquariumba, mert a medence —

mely közbevetőleg mondva 1 millió és 500,000 liter vizet tartalmaz — helyenként 15 lábnyi mely. Az aquariumban *Gaukler* mérnöknek egy igen elmés készüléke van alkalmazva, mely a víz egy részét folytonos mozgásban tartja. Azon halak tehát, melyek (mint a pisztráng) csak sebes folyásu vízben tenyésznek, itt is otthonosan érzik magukat. E monumentális aquarium, mely többek között egy méter hosszúságú lazacokat, úgynevezett „albinokat“ (e halak bőre, mint az emberi haj megföhérül) s egyáltalán valamennyi kiválóbb folyóvízi halfaj példányait tartalmazza, minden valószínűség szerint túl fogja élni a kiállítást.

Az angol kiállítási osztály homlokzata.

Az iparpalota úgynevezett „nemzetközi utcájának“ sajátos varázst adnak a különböző nemzetek kiállítási osztályainak homlokzatai, melyek lehetőleg visszatükröztetni kívánják az egyes országokban leginkább divó építészeti stílust. E homlokzatok közül a legérdekesebbek egyike az angol kiállítási osztály.

Mint rajunk is mutatja, e homlokzat voltaképp négy különböző épületből áll, melyek mindegyike különböző típust s a nemzeti építésznek különböző korszakát tünteti föl. Az első épület egy 17-dik századból építészeti izlésben épült angol házat ábrázol, mely az angol kiállítási jury hivatalos helyiségeit foglalja magában. Mellette a walesi herceg pavillonja emelkedik, mely mintaképe egy gazdag komforttal épült angol lakháznak. A pavillon étertermében, boudoir-jában és a herceg dolgozó-szobájában gazdagság és izlés a legharmonikusabban párosulnak. Az étertermen főleg egy nagybcsű fayence-gyűjtemény köti le a műértő látogatók figyelmét. A homlokzat másik két épülete az angol építészeti stílus egyéb válfajait tünteti föl. Ezen épületek Gilbert Redgrave jeles angol építész tervrajzai után készültek.

Az indiai shálok készítése.

Az iparpalotának a Mars-mező felé néző homlokzatán egy nagy csarnok fut végig, mely a kiállítás leglátogatottabb helyeinek egyike. Itt mutatják ugyanis be ügyes francia és idegen munkások és munkások, hogyan készülnek az ipar némely remekei, s azon csesebecsék, melyekkel főleg a párisi ipar árasztja el a világot. A közönség majdnem legörömebb két indiai munkás miniature-műhelye körül állapodik meg, kik a hölgyek által annyira becsült keletindiai shálok készítésével foglalkoznak.

E pompás kendők előállítására fölötté fáradtságos. Mint rajunk mutatja, a munkások egyike szövöszéknél dolgozik, melyen különböző vonók segítségével — melyekre más-más színi fonál van erősítve — előállítja a shál rajzait, körülbelül 30 centiméternyi széles szalagokon. A munkás nem valószínű rajot használ mintául, hanem — a mi divatlapjaink által közölt utasításokhoz hasonló — jegyzetek nyomán szövi a szélszéesebbnél szélszéesebb figurákat, virágokat stb. a shálba. Rendkívül nagy ügyességet, türelmet, izlést és mindennek előtt minutóssá szorgalmat igénylő munka ez, mely érthetővé teszi a kelet-indiai shálok majdnem mesés árát. Az ekkép készített shál-szalagokból aztán a másik munkás összeállítja az egész kendőt. A himzett shálok készítése természetesen még fáradtságosabb, s a munkásnak, a „türelem és ügyesség példányképének“ kell lennie.

A creuzoti óriás-kalapács.

A Trocadero-palota előtt elterülő kertben egy sajátos alkátu, rengeteg, tömör vastömög vonja magára a közönség figyelmét. Ez egy óriási gőz-kalapács, melyet Franciaország leghírevesebb gyárainak egyike, a *creuzoti* vashámor és öntőde állított ki. A creuzoti gyár Franciaországban azon helyet foglalja el, melyet Németországban Krupp esseni vasöntője. Csak hogy míg Krupp főleg romboló eszközökkel, száraz-földi és hajó-ágyakkal látja el a világot, addig a creuzoti gyár kiválóan vashajó- és hid-alkatrészeket, vasuti sineket stb. állít elő.

Bármily roppant súlyt képviseljen is a kalapács ütője: a gőzgép pehely gyanánt mozgatja azt. Ha lezuhan az alája helyezett izzó vastömbre, ütése mennydörgéshez hasonlít. A gőz-kalapácsok segélyével jelenleg a legvastagabb páncélelemeknek s egyáltalán a legnagyobb terjedelmű kikészített vasdarabnak egyenletes szilárdságot lehet kölcsönözni. Ekkép a gőzkalapácsok a vasipar terén jelentékeny előmenetelt képeznek.

Az angol katonák társasköre.

Az angol katonák tudvalevőleg toborzás utján jönnek össze, s így nem csoda, ha különösen az alsóbb rendűek között igen sok durva s műveletlen gyengé található. De hogy ezek között is mennyire igyekszik a mindent felkaroló angol társadalom a műveltséget terjesztetni, eléggé tanúsítja az „Európa“ című hírlap egyik munkatársának leírása a Portsmouthban levő katonai klubról, mely a közkatona s altisztek számára van berendezve.

A klubhelyiség kissé sötét utczában, egy régi korcsma s egykor matröz-színház épületében van elhelyezve a High-streetben. Az ivószoba még ma is megvan, csak a pálinka, rum és bor tünt el, s helyét a tea- s kávésobrók foglalták el, s e mellett csinos leányok hordják szét a kalácsot, vajas kenyeret s más efféle csemegéket. Mind az ételek, mint az italok csak oly jók, mintha London legelső szalódlájában rendelők magunknak.

Az ivószoba hála megett van a Caffé Room, azaz az intézet szalonja s társalgó szobája. Ebből nyílik az ajtó két tágas, jól szellőztetett biliárdszobába; az egyiket a közkatona használják, a másikat, mely kissé csinosabban van kiállítva, a kaptárók és örmesterek, kik természetesen a luxusért többet fizetnek. Míg ugyanis az első teremben egy játszma egy pennybe (mintegy 6 krajczár) kerül, a másik teremben már másfél pennyt kell fizetni. Miután a szerencsejáték teljesen tiltva van, a biliárdokon sem lehet játszani az úgynevezett poule-t, mely könnyen szerencsejátékká fajulhat. Az intézet szigorú elveiből azonban újabbban már engedni is kezdenek. Eddig ugyanis, az angol merseklésségi fogalmaknak megfelelően, minden nemű szeszest ital ki volt zárva a körből, azonban miután ez a tagokat elidegenítette s más helyen annál nagyobb kicsapongásokra csábította, újabbban komolyan gondolkoznak arról, hogy legalább Gambinus kevésbé ártalmas nedvének, a sörnek, engedjék meg a meghonosítást.

A társalgó terem másik végén van a fogadóterem, hol rendesen igen élénk társalgás foly a katonák és nejeik között. Igen, mert az intézet ezeknek is nyitva áll. A katona nemcsak nejét, de egész családját ide hozhatja magával, különösen akkor, ha utközben van egyik kaszármától a másikig. Az angol közkatona közti igen sok nős ember van, s ezek nagy része magával viszi nejét, a hova menni kell, Londonból akár Quebecbe, Kanadába, Gibraltárból Uj-Kaledoniába, Adentől a Jöreménység fokáig stb. Mielőtt ily klubhelyiségek léteztek, a szegény katonának, kik igen gyakran nem is valami gyöngyei a szép nemnek, gyermekeikkel együtt a menetekben rendkívül sokat állottak ki, míg most tiszta, izlésses helyiségekben s illemes társaságban lehetnek, úgy hogy az új intézet nemcsak a katonákra, de azok nejeire nézve is jelentékeny jótékony erkölcsi hatással szokott lenni.

Az épület emeleti részében van többek közt egy olvasó szoba, rendkívül barátságos kinézésű terem, mely a ház egyes széleséget igénybe veszi, borszékekkel s borspamlagokkal gazdagon el van látva, s középen hosszú asztalon számos hírlap és folyóirat van kiterítve. Miután azonban az alapítók a nőket — elég udvariatlanul — nem tartják képesnek arra, hogy a csendet meg tudják őrizni, ide csak férfiak léphetnek be. A különböző alvó helyiségeket nemcsak példás tisztaság s rend, hanem valódi kényelem is jellemzi. Nagyobb termek is vannak köztök, de ezen kívül sok apróbb helyiség 2—6 ágygyal, melyek rendszeren az utazó katona-családok számára adatnak át használat végett. Vannak hálószobák magánosok számára is, s a portsmouthi erődben magános ember ennél szebb s kényelmesebben berendezett éjjeli szállást alig kaphatna.

Ismét leszálva a földszinti helyiségekbe, fel találjuk a klubhelyiség iskolai részét. Egyik szobában egy tuzat fia van, kik nagy szorgalommal tanulmányozzák a geographiából az óriási brit birodalom azon részét, a melyekben atyjuk a monarchia érdekében elküldhetők. Jelenleg természetesen a Besika-öböl és Gallipoli, a Bosphorus és Dardanellák, a Balkán s Bolgárország a leggyakrabban emlegetett nevek. A másik tanterem mintegy 20 kisebb s nagyobb leányka látható, kik többek közt a tű és olló, a czérna és gyűszű titkaival is megismerkednek, hogy egykor a Besika-öbölben vagy bárhol másutt képe-

sek legyenek rendben tartani atyjuk öltözékét, mire az anyák rendszeren nem alkalmasok, a minthogy a régibb angol családoknál — még a közép osztálynál is — az ily dolgokat a munkafelosztás következtében egyenesen csak a varrónőkre s szabókra bízták. Egy harmadik szobában meg kik katonákat látnak, kik szorgalmasan gyakorolják magukat a fegyverforgatásban s dobolásban, e mellett azonban kíváncsi szemmel néznek a puddingra s vajas kenyérszeletekre, mely a jól teljesített gyakorlat után tulajdonok lesz.

Egy kis szoba van e mellett e fölirattal: „Biblia-szoba“. Ha azonban ide is belépünk, csodálkozásunkra a már öregek tanítót rendszeren magában találjuk. A katonák nem sokat törődnek a theologiai tudományokkal, s ha a kegyes gondolkodásu alapítók határozottan ki nem kötötték volna, hogy ily iskolának mulhatatlanul léteznie kell az intézetben, ma már el lehetne azt törülni.

Annál élénkebben s szorgalmasabban látogatják az udvari helyiséget, hol többek közt csodaszép gyepes tér van criquet és croquet játékok számára, két oldalt kuglizó helyiséggel. Mindezen mulatóhelyeket a klub tagjai ingyen használhatják; a biliárd játszmaiból befolyó összegek elegendők, hogy ezen labdázó s kuglizó intézetek költségeit fedezzék.

Legutóljára vezetik el a látogatókat a klubhelyiség legérdekesebb részébe, talán oly czézzattal, hogy a végső benyomás minél kedvezőbb legyen. Ez a hely az úgynevezett „music-hall“, mely a zöld udvartér végén áll külön csinos s nagy épületben. A terem oly nagy, hogy legalább 1200 személy elférhet benne, vannak pályák, zártisékei s karzata, mint akár egy rendes színháznak, s feldíszítése festészeti s szobrászati művekkel igen izléses. A terem tetőzést tartó oszlopok egyikén ott van az általános program, mely szerint „Első rangú zenészt előadás minden szombat este tartatik s pontban fél nyolczkor kezdődik. Belépőt 2 penny (egy hatos); balkon 3 penny; zártiszek 6 penny. A katonák s matrözök csak egy pennyt fizetnek“. Angol szokás szerint elnök is van, jelenleg Robinson asszony, kinek buzgólkodása folytán létesült az intézetet fenntartó egyesület, melynek nevében, mint „lady superintendent“ most ő viszi a legfőbb felügyeletet, a mellett azonban az iskolákban s az isteni tisztelet alkalmával is tevékenyen működik.

TIZENÖTÉVES KAPITÁNY.

VERNE GYULA REGÉNYE.

ELSŐ RÉSZ. — TIZENHETEDIK FEJEZET.

Ütön.

Sand Dick, ámbár kézzel fogható oka nem volt rá, mégis megfoghatatlan bizalmatlansággal indult neki az erdőnek; míg Weldonnt, kinek mint nőnek és anyának kétszeres oka is lehetett volna a félelemre, teljes bizalom és megnyugvás töltötte el. Oly tapasztalt és ügyes ember vezérelte alatt, minőnek Harris mutatkozott, eltévedést tartani nem lehetett, ámbár ez útát ő is most járta először; a benszülöttek és vadállatok pedig kevésbé félelmesek Dél-Amerika e részében, mint más vadonokban.

A karaván a következő sorrendben indult, melyben állandóan meg is maradt.

A csapatot elől Harris ur és Sand Dick vezérelték, amaz hosszú puskájával, emez vont csövűjével fegyverkezve fel; azután jött Bat és Ausztin, mindkettő szintén puskával s öveikben hordott vadászkezekkel; azután Weldonné és a kis Jakab lóháton, mellettük Náni és az öreg Tamás. A sort Acteon és Herkules zárták be, amaz puskával, emez hatalmas szekerczével a vállakon.

Benedek urnak nem volt állandó helye a sorrendben. Nem is lehetett volna abban megtartani; nyakában zöldre festett bádog szelenczéjével, kezében lepke-hálójával, orrán a szemüvegével, ő folyvást bogarak után csatangolt; hiába intette Weldonné, hogy el ne maradjon, hiába fenyegette, hogy elveszi a szelenczéjét, a hálóját,

még a szemüvegét is, ha szót nem fogad, — ha ily fenyegetésekre egy fél óráig a sorban marad is, egy valamifele — *ptera* ismét lecsalta az útról, be a sűrű bozóthoz, hogy Herkulesnek a különös gondjára kelle bízni, hogy mindig szemmel tartsa, s ha elmaradoz vagy félre kószál, visszahozza; a mit Herkules hűségese meg is tett, s olyankor úgy bánt vele, mint Benedek bácsi a bogarakkal, gyöngéden nyakon csipte a két ujjával, s ha vergődött is egykissé, bizony csak visszahozta szép vigyázva, hogy kár ne essék benne.

Dingo, a kutya, sem igen tartott sort a többiek közt; jött, ment, szimatolt, mint a nyomot kereső eb szokott; morgott magában, de haragos ugatásra nem igen ment; szomorúnak látszott inkább és nyugtalannak, mint haragosnak, mint ha ismerné a vidéket, s az szomorú vagy féltelmes emlékeket költene benne. Nyugtalanágát mindenki észrevette, de senki sem tudta megmagyarázni.

A kis csapat, mint láttuk, jól fel volt fegyverkezve, s ámbár, mint Harris ismételte, sem embertől, sem állattól nem volt mit tartani, nagy vigyázattal haladt előre. Az ut, melyen haladtak, alig volt unak nevezhető. Vadcsapás volt inkább, mint ember-verte ösvény. Azért meglehetősen nehézséggel is járt a haladás rajta; naponként tizenkét órát menve, öt-hat mérföldnél nem igen számíthattak többet, hogy előbbre mehesenek.

Az idő különben nagyon szép, derült volt; ha erdőn kívül nyomaszto lett volna is a hőség, az összefont fák sűrű lombozata megszürtte a nap sugarait. Az erdő fainak legnagyobb része ismeretlen volt mind Weldonné, mind fehér és fekete utitársai előtt. A legsajátabb fa-nemek voltak, melyek neveit Sand Dick, utközben, el nem mulasztotta kérdezni Harrisától.

— Soha sem járt ön Dél-Amerikában? — kérde ez, mielőtt a kérdésre felelt volna.

— Soha; s nem is volt alkalman tanulni sem az itteni növényzetről.

— És Weldonné asszony? Ő sem ismeri Kolumbia, Chili, vagy Pattagonia partjait?

— Nem, — felelt Weldonné, a ki hallotta a kérdést. — Férjemet csak Uj-Zélandba kísérttem, s onnan tengeren térve vissza, Dél-Amerikában egyszer sem kötöttünk ki.

— Ugy hát, asszonyom s fiatal barátom, önök itt csupa újságot és csupa különlegességet fognak találni; még Péru, Brazília, vagy az Argentinai köztársaság flórájától s faunájától is tetemesen elüt az itteni.

S Harris ur, meggyőződve, hogy e partokat utitársai egyike sem ismeri, látható gyönyörrel magyarázta s nevezte meg a feltűnőbb fákat és növényeket. Itt volt a „bauhinia“ vagy vasa; itt a „molompi“ vagy más néven „ptero-carp“, tömött és mégis könnyű fa, a legalkalmasabb szerszámfa, melynek hajlékony ágaiából kosarakat fonnak, törzse pedig édes levét izzad ki; itt a festő anyagban bővelkedő „fustet“, s a tizenkét láb átmérőig vastagodó „gajak-fa“ különböző fajai. Harris az ébenfa számos különös fajtát mutatta meg, melyek a rendesen is feketébb s keményebb fát adnak; a patak partján pedig egy sajátos sás-fajt, melynek levelei a papyrus-növényvel vetekedtek. De legszebbek s feltűnőbbek a mango-fák voltak, melyeknek sűrű, terepélyes koronája izes és leves gyümölcseivel ép egy kinálkozott, míg ágaira földtől felfutó ihshalag sűrűn szövött hálózhoz hasonló fátyolt látszék képezni, melybe, mint ringó ágyba lehetett bele ülni az álmadozóknak. Sűrű árnya, izletes gyümölcse e fát a legbecesebbé tették; s mégis, mint Harris beszélt, a benszülöttek nem merik tenyészteni. — „A ki mango-

fát ültet; meghal" — ez a babona van elterjedve köztök.

Délután egy órai pihenőt tartottak; s azután kissé emelkedő oldalon folytatták utjukat. Ez még nem a nagy hegylánc oldala volt, csak szeliden hajló lankaság, mely a fensik természetével bíró lapályon vezetett fel, s a hegység első lépcsőjeül szolgált. A fák itt kevésbé sűrűen, néhol nagyobb tömbökbe csoportosulva, kevésbé akadályozták volna a haladást, ha viszont a talaj nem lett volna kuszó növényekkel s ihszalagokkal át meg átszőve; máshol ismét vízenyős lápon kelle átgázolni, a hol a lovat a kantárszáron kellett vezetni. A tenyészet kevésbé bujának mutatkozott, ámbar itt is dúsabb volt, mint az ő és új világ mérsékelt ősiben rendszeren. Egyetlen fa-család látszik teljesen hiányozni: a kaucuk-fáké, melyek mézajakkal tudják anynyira hasznossá tenni magokat az embernek, de itt egyetlen válfajuk sem volt látható, holott déli Amerikának ezek egyik legjellemzőbb fa-nemét képeznek. A kis Jakab, kinek sokat beszéltek e fáról, alig várta, hogy láthassonilyent, mert

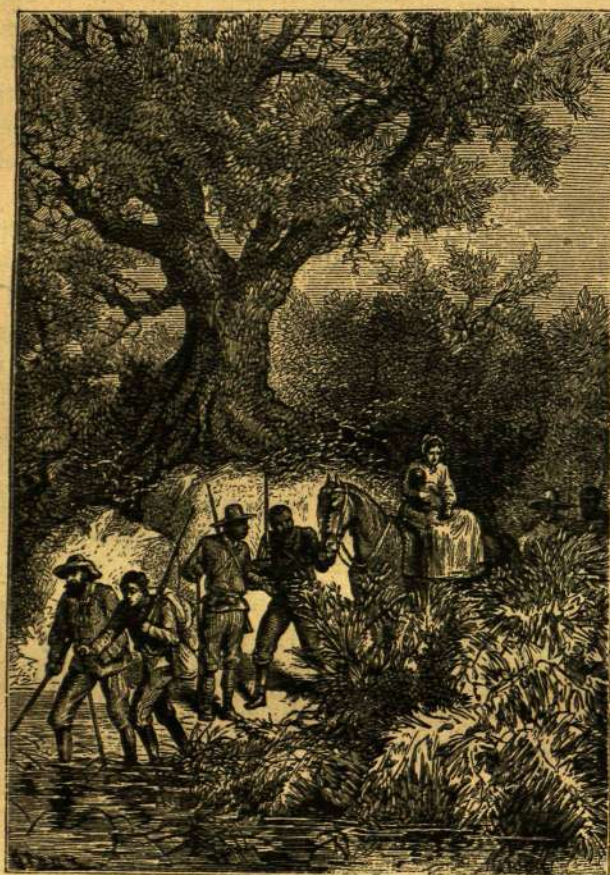
szolgálhatott éjszakára. A mint letelepedtek alatta, éktelen lármára riasztotta fel: az óriás fa ágain tanyázó papagájok s kakaduk rikácsoló, éles, veszekvő lármája. Sand Dick már puskát akart ragadni, hogy közből lőjön, s fölrebbentse őket; de Harris leverte szándékáról, mondván:

— Maradjunk csendesen, akkor maradhatunk biztonságban.

A rikácsoló lármás madarak csakugyan le is csöndesedtek, s a puska-lövés más állatok figyelmét sem költötte fel. Azonnal a vacsora elkészítéséhez láttak, s azt, a fa is kellemes csemegét szolgáltatván gyümölcseiből, jó ízűen költötték el. Az alatt teljesen besötétedett; a csillagok, az ég virágbokréái, tündökölni kezdtek. Itt volt a lenyugvás ideje.

— Ne gyujtanánk-e éjjeli tüzet? — kérde Dick az amerikaiától.

— Minek? — ellenzé ez. — Hideg nincs, s a fa is véd a szélről és légköri lecsapódásoktól. Aztán a tűz talán ellenségeket vonna ide, épen mint a lővés. Jobb lesz, mondom, maradjunk incognito-ban.

VIZENYŐS LÁPON KELLE ÁTGÁZOLNI.

LETELEPEDTEK A MANGO-FA ALATT.

TIZENÖTÉVES KAPITÁNY.

azt hitte, kész gumi-labdát szakíthat ágairól. Egyelőre azonban meg kelle elégednie a mango-fák izes gyümölcseivel. Nem kevésbé várta a „madár-legyeket“, a mint neki a kolibriket, Dél-Amerika erdőinek e röpködő drágaköveit neveztek; de azokból sem mutatkozott egy is, s Harris csak azzal biztatta őt s a társaságot, hogy majd, beljebb a partvidéktől, a tanyához közelebb jutva, bővebben fognak találkozni velök.

Az erdő tekintete egyre változott; mind ritkább lett a sűrűség, s csak egyes nagyobb facsoportok kezdtek felváltani a tulajdonképi erdő folytonosságát. A talaj kövesebbé vált, s a helyenként elfogyó fü alól a lapos-lazulihoz hasonló syéne és rózsaszín gránit csillámlott elő.

Még a nap nem ment le, mikor a kis csapat már nyolcz mér földnyire találta magát elindulásuk helyétől. Nem is voltak nagyon elfáradva. De hisz ez az utazás első napja volt, s az erőt kimélni kelle. Abban állapotok tehát meg, hogy ez nap nem mennek tovább, hanem éji szállásra maradnak, s lehető kényelemmel elhelyezkednek. Egy óriási terebély mango-fát választottak ki e végből, melynek ihszalag fátyla szűnyogháloul

— Nincsenek-e veszélyes vadállatok közelünkben? — kérde Weldoné.

— Az erdőben mindig vannak vadak, — okoskodik a kis Jakab.

— Igaz, — szolt Harris, — csakhogy erdő és erdő, s vad és vad közt is különbség van.

— Nincsenek-e kigyók? — kérde Jakab.

— Talán vannak, de azok is alusznak a sűrűben s nem is mérgesek.

— Hát oroszlanok, vagy tigrisek?

— Szó sincs róla. Dél-Amerikában a kuguár és a jaguár a legveszélyesebb állat; de jobban fél az embertől, mint tőle az ember. A bensülötték magok is megtámadják, de a jaguár nem meri megtámadni az embert.

— De farkas csak van, — erősködék a kis Jakab.

— Farkas van, — mondá Harris; — olyan a milyen, mert inkább csak róka biz az, a becsületes Dingo azt hiszem elbánnék vele, ha erre tévedne. „Garász“-nak hívják itt; de nem félelmes állat.

A kis Jakab már nagyon elálmosodott, s a garász nevű farkas leírásán úgy elgondolko-

dott, hogy elkezdett ásitozni. A többiek sem igen voltak idegenek attól, hogy álomra ereszkének fejüket.

Az őrizetet úgy rendezték be, hogy a négy fiatal néger, egymást 2—2 óránként felváltva álljon őrt. Először is Herkules kezdte meg, lához eresztett puskával, övében a szekerczével.

Weldoné a kis fia mellé feküdt a puha fűbe, s még egyszer megcsókolv a gyermekét, csöndesen elaludt. Benedek ur, a kit éjjeli lépésre vadásztából Herkules alig tudott visszahozni, mörögva feküdt le; de nem aludt el, s mikor a többiek már aludni vélte, ismét elszökött, hogy fénybogarakat gyűjtson a bádög szelenczéjébe. Dél-Amerikában ragyogóbbak a fénybogarak, s kékes fényök sokkal erősebb, mint nálunk. De mielőtt Benedek ur csak egyet is talált volna, Herkules nyakon csipte s visszavitte fekhelyére.

Egy negyed óra múlva, az őrt álló óriáson kívül valamennyien mély álomba voltak merülve.

(Folyt. követh.)

Mozgósítunk.

Muzsika szól, verbuválnak,
Gyere pajtás katonának!

Hej regén volt az, még a régi jó világban, mikor muzsika szolt, verbuválnak.

Nyalka, deli huszárok vonultak be a falu egyik végén, délcéig sarkantyupengéssel, vig muzsikaszóval, a kezökben hosszonyuku üveg-gel, kotyogós dombor kulacsával, a mely nem kiméli drága piros vérét. Elül a strármester azzal a rengeteg fekete bajusszal, melyre az a sztereotip hasonlat, hogy varjút nyelt a gazdája, annak a két szárnya lóg az orra alatt.

Sugár barna parasztlégény ölel át derékon hatalmas karjával, nagyokat czuppant a varjuszárnyas szájával annak az arcára, melyen csak most ütök a szakáll és sutog neki tündéri dolgokat, a miniket soha még szerelmes nem sugott kedvese fülebe a csendes lugasban, — beszél a János pap országáról, óperenciáról, Eldorádóról, a hol friss kolbászból vagyon a kerítés, s késsel a hátában szaladgál a disznó, kinalva a jó fagyos paprikás szalonnát, lágy dagadó cipő himbál a fűgazon s magától gurul a csapraütött hordó végig az utcákon, a miken aranyból és gyöngyből van az uti kavics. Tulipánkehelyből mosolygó tündérek isznak ott sampányit.

„Egyenest odamegyünk garnizonba, esém, — nem is hinálak ám máskülönben, hidd meg. Ott megtesznek kapitánynak mindjárt s a te szeretőd lesz a tündérkirály legkisebb lánya.“

S megszólal a verbung, dalias toborzót járnak a legények, oda gyűl a falu kicsinye és nagyja, körülállják a vig cimborákat s nézik, addig nézik, a míg föl nem támad egyik-másik jól megtermett legény szívében a sárga irigység s motozkálni kezd a lelkében addig-addig, hogy egyszer csak azon veszi észre magát, hogy a strármester markában a marka s annak csákjója az ő pörge kalapjával ime helyet cserélt. Most már annyi, mintha katona volna. Fölcsapott.

A példa ragadós. Gyuri nem nézheti, hogy Marci már ott aprózza a többiek között, ő is belekóstol a verbung borába, utána a többi legény mind mind, a ki arra való, — és van riadalom, országos a lagzi.

Ott mulatnak alkonyatig, patakkal foly a bor, zokog a hegedű, a cimbalom kacag s a vidám nótába belevág a legények hangos kurjogása. „Ez az élet a gyöngyvet, ihajla!“

De a vig zsvajba a kerítés mellől halk zokogás vegyül. „Ne sirj, lelkem Böske, négy paripás hintón jövök el majd érted!“

Igy volt ez akkor széles ez országban. Bár-melyik tájékan járt-kelt az utazó, mindenütt ugyanaz a verbung, ugyanaz a nótá, dal, ujjongás az utcán és csendes zokogás a kerítés alatt. Egy ország, melyben véges-végig vig zeneszó mellett gyűjtik a halál, talán a halhatatlanság jelöltjeit, a kik fölbokrétaza mennek a csatába, mintha völgyéni lenne mindegyik, és megsiratva, mint a kit már veszteni visznek.

Mennyi poezis, mennyi romantika volt az önkénytes toborzásban! Legszebb népdalaink ebből a korból és ebből az alkalmából valók, mint a mely a legmelyebben és legáltalánosabban markolt bele a nép kedélyébe, a vig külső mellett is a legfájdalmasabban érinté lelki világát s oka volt annyi megható helyzetnek, katasztrófának, talán tragédiának, melyet dalba, románcba, baladába foglalt a népszellem, de melyet a „magasabb körök“ meg se látnak, mert hiszen oly mélyen van alattok.

Igen, mélyen. Mint minden tenger öröme, fájdalma...

Régen volt az nagyon. Ma már a romantikus korral együtt a népelet e poetikus sceneriája is elrepült. Ma már másként van, sokkal praktikusabban minden. Hivatalos komoly pápaszemet visel a poezis, rovatok protokollumokba írja költeményeit.

Első dolog megnézni a matrikulát, kire valja a husz esztendő. Aztán megnézni az illetőnek fogat, talpát, bele fuvatni palackba, jó tüdeje van-e, megmérni a periferiáját alul-felül s rá mondani, hogy „tauglich“. Egy kicsit megnyírják, s azzal mehet haza. Azt hiszi, csak mókázta vele, meg se gondolja, hogy már meg van jegyezve, jobban, mint a kinek billogot sütnék a homlokára. Mikor rövidre vágják firtós haját, akkor ragadta markába az üstökét egy láthatatlan magasabb hatalom: a katonakötelezettség.

És az többé nem ereszt el. Ott van vele, mikor bus magányos estén kilítkóján kesereg az erdőalján, ott, mikor babájával enyeleg a kert alatt s halkan vigasztalja, hogy „nég esztendő nem a világ“, ott az eke mellett, a templom tornácán, és a koresma kecskelábu asztalánál és tartja azt a megnyírt üstökét szakadatlanul, várva, mikor cselekedjék úgy, mint az ur angala Habakukkal, mikor proviant-liferansává tették Dánielnek a felsőbb hatalmak az oroszlan-barlangbeli főhadiszálláshoz.

Ez az alkalom is ott lebeg a feje fölött, mint a Damokles-kard. Szörnyűbb a kardnál: valóságos kigyó, mely prodájára les és leigézve tartja azt buvós tekintetével.

Pedig minő ártatlan jószág máskülönben. Csak egy falatka papír, mely ott rejtézik a vizcipán, a szolgabíró fiokjában. Ki van állítva fikszenfertig, alá is van írva és megbillogozva a magasabb hatóság pecsétjével. Csak egy kis hely van benne üresen.

Egyszer aztán megérkezik a parancsolat Budáról. Arra az üres helyre be kell jegyezni, hogy „május 15“. Aztán pandur, hajdu, mind a ki van, azon nyomban vigye el mindegyik faluba, adja oda bírónak, nótáriusnak, vagy akár kisbíróknak. Már az tudni fogja, mit csináljon vele.

Az a kis papír, mely oly ártatlan volt annak a pár betűnek beleiktatása előtt, most kapott fullánkot, ha kigyó, most lett metsző éle, ha Damokles kardja. Hej mennyi szép reményt, ragyogó ábrándot, szövedő vagy már kész boldogságot metsz ketté az az egy szál papír, mely rárepült minden község házára, mintha ő lenne a béke-galamb, olyan fehér.

Pedig inkább varju, emberhusra leső varju, hivatalos neve: mozgósítási parancs.

Hány fiatal embert riaszt föl megszokott foglalkozásából károgó szavával, hányak riasztja el csendes nyugodalmát, életének epedve várt legedesebb álmát talán, mikor legjobban örült az életnek, s mikor nem is hitte, mikor nem is félt.

Mert elmúlt az az idő, mikor az ment, a ki akart. Az „önkénytes verbung“ ma már Európaszerte csak az olyan hátramaradt, civilizálatlan, barbár országban van meg, mint Anglia. Az előrehaladottabb államszervezet nem ismer más önkénytest, mint kénytelen-kelletlen.

Akkor az az egész darab föld vízhangzott a zajtól, melyet a Kárpát körülkerít s országvilág tudhatta előre, hogy valami készül.

Ma titkon, orvul, lopva történik a készület. Tán épen éjjel lep meg a behívó parancs. A legény ott legyen készer huszonnégy óra alatt, a hol a zászlaja. Egy hét alatt rukkolt a zászlóalj, hogy előbb érkezék kitűzött helyére, mint a hire.

Akkor még volt idő a fegyverkezés és viaskodás között még egyszer komoly fontolóra venni, tán meg is gondolni a dolgot. Ma derült égből csap le a háború mennyiköve. Más jel alig előzte meg, mint a diplomaták titkos sugábugása s abból kerekedett elő a zivatar.

Ez már így van, mióta a „hétéves háborúk“ korát a „hét napos háborúk“ válták föl. A gőz és villany mai szakában meghalni is telegráfon illik. Ezt így hozza magával a korszellem, melynek jelszava a gyorsaság, s az ember alig veszi észre, hogy háboruban volt, csak mikor már agyondurrantották.

Csodálatos egy absurdum az a háború! Szív és agyvelő, ennek minden gondolata, annak minden érzete folyvást ott tartja a vádpadon, statáriumot ül föltte a világ legragyogóbb lángeszeiből, legnemesebb lelkeiből alakult esküdt-szék, halálra ítélik, összetörök diriből-darabra a vas és ólom orgiáit vasnál keményebb, ólomnál nehezebb argumentumokkal, az emberszeretet és a józanész eltemeti, — és mégis mindig fönnjár, kísért és véres rendeket vág az emberek között ezer élt, lángoló kasszával.

És ha az örökbéke ideáljáért rajongó bírónak, a ki elítelte, rá parancsolja az isteni parancs ellenkezőjét: „ölj!“ — hát az öl.

Miért?

Mert elmúlt husz éves.

Husz év! A tavasz kora. Ilyenkor az ember megirigylja a madarat s fészket készül rakni.

Van törvény, mely a madarat oltalma alá veszi ilyenkor, — nem engedi bántani, mert hiszen fészket rakja szegény s abban megzavarni kegyetlenség volna.

És az a törvény, mely ily emberséges tud

lenni a kis madár iránt, bele szur az ember ké-szülő fészkebe, elriasztja onnan s kiöpi a világga, idegen tájakra. Fészket raknia meg nem szabad.

Bölcs előrelátás ez a törvénytől. A korai házasságok nagyon elszaporíthatnák e nemzetet. Hová lennének e kis hazában egymástól, kivált ha még néhány Nágét Szándor is születne talán, a kinek köztudomás szerint egymagának is szűk volt Macedónia. Akkor leszünk gazdag ország, ha mindegyikünkre jut egy-egy majorátus. Mivel pedig a földet nem lehet úgy kinyújtani, mint a gummielasztikumot, — hát e nagy állami célt úgy érjük el legbiztosabban, ha kevesen leszünk az osztokok. Ezért kell más törvény a madárra, más az emberre.

E különben elég világos magyarázattal azonban egyáltalában nem volt megelegetve egy fiatal pesti ügyvéd barátunk. Mint Jakób Rebe-kért, első éves jogász korától kezdve tizennégy évig szolgált szíve választottját egy tekintélyes ügyvéd irodájában. Ez alatt kiszolgálta az egy-éves önkénytesseget is annak rendje-módja szerint. Két hét előtt meg volt végre az esküvő. A fiatal pár nászutra indult, Párisba ment s bizonyos volt benne, hogy olyan boldogság nincs kiállítva az egész világtárlaton, mint az övé.

E napokban borzasztó desperatus állapotban rohan végig a hatvani-utczán. Azt hihette volna az ember, hogy tán ott fogták a feleségét Párisban „a szép asszonyok kiállításá“ számára.

— Vigyen el az ördög minden ujságíró! Addig festették a muszkát a falra, hogy itt van la, beparancsolják.

— Párisban?

— Párisban hát. Ott nyomták kezembe a berukkolási parancsot. Már ebben a Babelben sem bujhatik el az ember tisztességesen.

Szegény fiu! Dalmáciába viszik olajbogyót rágni, abba az országba, a hol talán a nászgy-ban is skorpió terem.

H. Elemér elsőrendű gavallér. Minden bálón előtánczos. Mamák reménye, lányok ide-álja. Mindig olyan csinos, mintha skatulyából vették volna ki. Garderobeja mintaszerű és nagy választéku. Csak kikenényített gallerja több van, mint birka az atyja akálaban. S büszke rá, hogy négy álló szekrényt töltenek meg csupán az új kabátjai.

És most beparancsolják s nincs benne mód több ruhát vihetni magával, mint a mennyi a borjuba belefer.

Ez már aztán fátum!

Y. közszeregetben álló kitűnő segédorvos valamely klinikán. Olyan állás, melyen szorgalom és tehetség mellett Balassává nőheti ki magát a fiatal ember. Szép garcon-szállása van ott a mintaintézetben, egy muszkahegrecnek sincs külön. De ott hagyja állását, mely pedig oly szép jövővel biztatja s ott hagyja szép lakását is, épen azért mivel garcon-lakás. Mert ő olyan fészket keres, a hol kettecskén is jól találják magokat, idővel hármascskén és így tovább. Ott hagy mindent, mivel — házassodik.

Hanem hajh, a fölemelt kehely és az ajak között még ezer mértöld a távolság, tartja egy közmondás és e hosszú utban éri a — berukkolási parancs. Tán épen a templomjátó kilincselével kezében találta a rendelet, mely most visszaveti vágyai édes közeléből ki tudja mennyire.

De hát mennyi az ily eset, ha körültekintünk! Mert utóvégre is nem lehet mindenki a hadügyminiszter által erősen respektált ifju delegátus kit, a legnagyobb készséggel áthelyezzenek a mozgósított regementből olyanhoz, melyet nem mozgósítanak, — míg a delegáció meg nem szavazott mindent, a mi kívántott.

A pesti ezredet is viszik. Persze ez nagy megütözést szül Pesten. Azt hisszük, a nagyváradi is Nagyváradon, a kassai is Kassán. De miért viszik épen a pesti ezredet? Zugolódik a fővárosi közvélemény. Csak a városi hivatalnokból hetvenet! Hát még a többi intelligencia! A sok fiatal mérnök, orvos, ügyvéd, tanár, művész, tudós, könyv- és ujságíró és az egyetem tanulókból álló egy évi önkénytes-állomány egész légioja. Hát nem kar ennyi szellemi tőkéért? Mit respektál azon a fül- és orrmetsző czernagoracz ostoba golyója?

Hát hisz nem is arra van ez — magyarázza a jó szívű optimizmus, — hanem arra, hogy a megszállandó Boszniában azonnal installálhassunk egy tökéletesen kész adminisztratív, juris-

dictionalis és civilizátorius organismust. Export-cikkünk úgy is kevés, keresünk hát piacot a nálunk már teltengő kultúremeknek a keleten.

Es gyűlik az ember a budapesti kaszárnyák köré. Minden kaszárnya egy-egy géphez hasonló, melybe belelélik az embert monoklivál, laktopánban, a feszesen álló szalonkabát oldalzsebéből kaczerán kikandikáló piros selyem zsebkendő csücskével, — avagy árvalányhajas kalappal, lobogó gyolcs ingben, ezer pitykés mellényben, felunkorodott hegyes orru csizmában s kieresztik a másik végén egészen megkékülve, kék leffentyűs sapkában, kék zubbonyban, még azon tisztítottan cserzett fakó bakancsba szorult kék nadrágban, hátán borjuval és bádgerszévével, oldalon gyilkessével s a vállán szuronyos puskával.

S a legények hosszu sora vonul ez emberátalakító intézetek felé, vasutakra szállnak s a vaskerekek egyhangoz dübörgése közül a poros országutakon folhangzik a dunántúli népdal, szomorun, elhúzva, ki tudja hányadszor:

Hogyha menek Tata felé,
Elnyúl az ég kék felé,
Sírnak az síri csellagok,
Hogy én is katona vagyok.

Egy másik kocsiszállitmány visszafel busan:

Éldes anyám, ha eljön kend,
Buda felé keressen kend!
Ott vannak az új regutak,
Bodor haját ottan vágják.

Bodor hajam ha levágják,
Rózsám kötőjébe hányják,
Nincsen annyi haja szála,
Mennyi könye esett rája.

Törs Kálmán.

A magyar tud. akadémia nagygyűlése.

A közönség, mely vasárnap az akadémia palotájára felment, a hol a tudomány tartotta évi ünnepét, lépten-nyomon katona-csapatokkal találkozott. Budáról jöttek, puská helyett még botra szúrt batyu volt vállukon. Bent az akadémia pompás termében aztán nem lehetett csodálkozni, hogy első tudományos intézetünk ünnepélyesen közlésére nem telt meg a terem egészen. A közönség ugyan nincs mozgósítva, hanem a tudományok csöndes ligeteinek látogatásához nem az a kedély kell, melyet a fegyverek tusája tart izgatottságban.

Az akadémia pénztári számadásainak az a tétele, hogy a mult éven csak 1015 forint 75 krajczárt tettek az adakozások és hagyományok, szintén a közelebbi idők eseményeinek jegye. Az elnöki megnyitói beszéd is rámutatott a hanyatló részvételre.

A közülés előtt még meg kell említenünk a június 14-iki nagygyűlést. A főtitkári állást illetőleg, ennek teendői alól Arany Jánost még egy évre fölmentették. Csengery alelnök indítványára a nagygyűlés, a szokott ajánlási eljárás mellőzésével, Rudolf trónörökösét egyhangulag tiszteleti taggá választotta.

Ezután betöltötték az igazgató-tanácsban gróf Károlyi György elhunytja által megüresedett állás; Szász Károly választott meg 19 szavazattal Gorove István 17 szavazata ellenében.

Következett az új tagok választása. Az első osztály ajánlottjai közül csak egy kultagot választottak: Müller Frigyes bécsi tanárt. Imre Sándor a rendes tagságra nem kapta meg a kétharmad többséget. — A második osztályban levelező tagok lettek nagy szótöbbséggel Kállai Béni, Gyárfás István, Szilinszky Mihály, (György Endre nem kapott többséget.) Kultagok lettek ez osztályban: Gindeli prágai, De Lina francia s dr. Siekel Tivadar bécsi tudósok. — A harmadik osztályba tiszteleti tagnak megválasztották Krusz Krizostom főapátot; levelező tagoknak Fodor József budapesti, dr. Réthy Mór kolozsvári egyetemi tanárt, dr. Schulhof Lipót, a párisi observatorium segédét, ki a kis bolygók elméletéről irt munkájával a francia akadémia négyezer frankos Vaillant-díját nyerte. (Ez osztály ajánlottai közül nem nyertek szótöbbséget: a rendes tagságra Galgóczy Károly, a levelező tagságra dr. König Gyula, dr. Mihalkovics Géza, Kriesch János és Schuller Alajos tanárok.) Kultagok lettek: dr. Todaro Ágost palermói s dr. Reichardt Henrik Vilmos bécsi fővezetési tanárok.

A választások kihirdetése után gr. Lónyay Menyhért elnök az akadémia közhelyeslése mel-

lett, köszönetet nyilvánítt Fraknói Vilmosnak, mint főtitkári helyettesnek, az ügyek buzgó vezetéséért, s fölkerlte őt a további helyettesítésére is, mire Fraknói kijelenté, hogy mindig szívesen szolgál az akadémiaának.

Az ünnepélyes közülés június 17-én.

A teremnek szőnyeggel borított emelvényén, mely az akadémikusok és kiváltságosok helye, a tudományos intézet egyik nagylelkű alapítójának, gr. Károlyi Györgynek arczepe volt fölállítva, meggyiszin kárpitozat alatt, pálmák lombjai közt. Jobbra-balra foglaltak helyet a tagok, az alapítók, s a kiváló vendégek: Tisza és báró Wenckheim miniszterek, az országyűlés elnökei Majláth és Ghyczy; a fővárosi hatóság képviselője Ráth főpolgármester, stb. Jelen voltak gr. Károlyi György fiai is. Az elnöki asztalnál gróf Lónyay Menyhért és Csengery Antal ültek. A hallgatóság legnagyobb részét a nők és az ifjúság képezte.

Tíz órakor kezdődött az ülés, s ötödfél órát tartott, fél 3 órakor érvén véget.

Csengery Antal alelnök tartotta a megnyitói beszédet. Azt fejtegette, hogy mily fontos teendői vannak akadémiaának a nemzeti nyelv fejlesztésére, hogy modernné váljék, s hogy a magyar nyelv akadémiaja mellett létre kellett jönni a tudományok akadémiajának is.

A beszéd elején azonban fölemlítette, hogy utóbbi időkben a nemzet részvétele hanyatlak az akadémia iránt. Hogy a politikai élet lázas küzdelmei általában nem hatnak kedvezőleg az irodalomra és tudományok mívelésére: lélektani szempontokkal és irodalomtörténeti adatokkal egyaránt igazolhatni. Az ilyen küzdelmekre is sok tekintetben áll az észrevétel, hogy a fegyverzajban hallgatnak a muzsák. Vagy ha nem hallgatnak, a napi szenvedélyek szolgálatába szegődve, az elejők szabott föltételeket nagy részben tévesztik szem elől. Az irodalomtörténet nem egy időszaka, minden magyar népnél, az irodalom minden ágában, igazolja ezt. Nem egyszer láttuk, hogy a költő szónoki babérokért küzdött, a történetíró, sőt a philosoph is a publicista színvonalára szállott alá.

Majd így folytatta:

Már az 1848. előtti politikai küzdelmek alatt panaszkolt gróf Széchenyi, hogy akadémiaának nincs dívatban, mert más tétre vonta a tennivalók aggasztó sora számos hazafiak figyelmét; s hogy új lelkesedéssel újaként hevülvén, elhullunk a fennállóak iránt, a melyek szintoly fontos tényezői előmenetelünknek; már ő fölemlte hatalmas szavát a jelzett baj ellen, a teljesített kötelesség önértével mutatván rá azokra a nagy feladatokra, a melyeket a tudományos intézet elé a nemzet önfenntartásának érdeke tüzött.

S kérdés, megoldvák-e már e nagy feladatok? Nem hiszem, hogy volna ember e hazában is, aki ezt hihetné. Hiszen a világon sincs nemzet, a mely ilyesmivel dicsekedhetnék.

Két nagy feladatot tűzött ki akadémiaának alapítóink bölcsesége.

Nyelvünk megmentése és kivimelése az egyik, a legelső feladat. Hogyan találta akadémiaának, alakulásakor, nemzeti nyelvünket; és mit tön annak kivimelése körül? Akadémiaának, mint Fáy megjegyezte, nemzeti nyelvünket félig római járom által nyögve, elhanyagolva, idegen szók és idegen szólásokkal által eredetiségéből kiforgatva, szabálytalanul, a tudományok, művészetek és mesterségek legtöbb ágában műszókban szegényül vette át, küzdve még elfogultságokkal is. S alig indult meg a tudományos intézet működése, az elnöki és titkári jelentések évről-évre mutatják a fejlődést. Nincs év, mondja már gróf Teleki József, nincs év, mely a tökéletességnek több jelét ne adná. S ugyan ő hirdeti, hogy nyelvünk az akadémia első évtizedében már oly nagy előmeneteket tett, mint az első századok alatt sem. Már Teleki idejében olyan egyformaság jött létre a helyesírásnak nézve írások között, a minővel a tudós német nemzet maig sem dicsekedhetik; már az akadémiaának első elnökének adatott látnia, hogy szavaival éljek, miként növekedett nyelvünk benső ereje, hajlékonysága szemlélőmást; mint engedte magát mindinkább alkalmaztatni a tudományok minden nemére; a megindult forrás mint tisztította meg mindinkább az idő által belekevert idegen részektől; s mint határozta meg mind szorosabban a jobbra vezérelt nyelviszokás az egyes kifejezések értelmét.

Mi pedig azt is megértük, hogy nyelvünk anyaga egybe van hordva; megértük, hogy a nyelvek egy nagy ága intézetünk körében találja az időszerint legbehatóbb, legalaposabb mívelőit; s míg munkásságuk ezen réven általában a nyelv-

tudomány kiegészítéséhez nem kis mértékben járul, nyelvünk ismeretét is tudományosabb alapokra fekteti.

Mindezen törekvések mellett hol állunk még a czéltól, a mely akadémiaának él, csak mint nyelv-mívelő társulat elé van tűzve? Mindazon törekvések csak hézagok előkészület nyelvünk rendszereinek kifejtéséhez. E rendszer egyes részei még vitatva is alig voltak. Nemzeti nyelvünket törvény biztosítván, alig karolta föl a közelet éltető ereje, a midőn, a latin nyelv járná helyett, egy új idegen nyelv járná nehezült ránk. Új intézmények, törvények és rendeletek a közgazgatásnak eddig általunk nem mivelhetett, mert a nemzetből elvont ágaiban is; s új oktatási rendszer a tudományok egész encyclopaediájával.

Már az idegen rendszer maga is újított gyakran, hogy velünk megértesse magát, szintoly kevéssé tartván szem előtt nyelvünk törvényeit, mint alkotmányunkat. A rendszer bukása után pedig hazánkfiainak buzgósa türelmetlenül sietett elfoglalni azt az egész tért, a melyet addig az idegen nyelv műszavai és szóalformái töltöttek be az életben és az irodalomban. Ide járult a napi sajtó rögtönzése. Tanár és hivatalnok, sőt az üzlet embere is, nyelvünk kellő ismerete nélkül, sőt nem egyszer a magyar nyelvcszének is hijával, hivatottak érezte magát újítani.

A nyelvújítás tulságai mellett említsem-e a szokótes mindinkább terjedő idegenszerűségét. Csoda-e, ha ilyen körülmények közt akadémiaának, a mely kezdetben a neologia zászlóját lobogtatta, mint nyelvünk őre, szükségesnek vélte most külön folyóirat alapításával is gátot vetni, Arany Jánosként, a magyartalan magyarság megdöbbentő invasiójának? Miveltebb nyelveket is fenyeget olykor hasonló veszély.

Az akadémia feladata, öröködni nyelvünk fölött, csak növekedett fontosságban, mióta idegen hatalom ellen bátorságban érezzük e kincsét s a hazafi gond nem tudja, hogy önmagunktól is van ok féltetni, nem tartja szükségesnek körülé virasztani.

Annál szükségesebb ez az örkődés, mert a mi eddig csak elméletileg vonzott, a gyakorlati élet széksége gyanánt is állván előttünk, irodalmunk rendszerebben és nagyobb mértékben most kezdi magába fölvenni, a mit más nemzetek a tudomány és irodalom terén alkottak: most kezd csak való minden-oldalavá, törekedvén elsajátítani az összes műveltséget. S nehéz feladat, de okvetlenül megoldandó, hogy a midőn nyelvünk moderné válik is, megörizze nemzeti voltát.

Hivatkozott ezután a nagy nemzetekre, melyek a míveltségben messze előhaladva, mégis nagy fontosságot tulajdonítanak a nyelv és irodalom akadémiajának; s beszédjét következőleg végezte:

S ha nyelvünk kiképzése sem eszközölhető tudományos működés nélkül: ugyanaz a nemzeti hűség, mely nyelvünk mívelését, a nemzet önfenn-tartása érdekében, legelső feladatunk jelölté ki tudományos intézetünknek, már ezen okból is másik, nem kevésbé fontos teendőjévé tette szükségképen a tudományok magyar nyelven mívelését és terjesztését is.

Teljes ismeretével bírt Széchenyi, minő hatalom rejlik e szóban: tudomány. Tudta, hogy nemzete jövőjének biztosítása végett, a mi összes politikájának, egész élete működésének irányelve volt, nem kevésbé szükséges e nemzet szellemi erejének fejlesztése, mint fenntartása. S ha aggodalmas óráiban nem egyszer, mint mondá, úgy tűnt fel előtte a magyar, mint valami éhes és sovány sas, mely a civilizációtól elszigetelt szikla kupján ül, mig nyavalgós öntulbecsülésű álmainak vége nem szakad: a reformer azon boldog perceiben, a melyek erőt adnak a küzdelemre, a hit és remény szárnyain szállt képezte azon szebb jövő felé, a melyben jóslata szerint lesz Magyarország, és látta az ideál népet, mely személyes erényeiben és lelki fensőségében bírja az olvasztó varázst. A mely nép pedig élni akar, ugymond, ilyen olvasztó szerepre kell emelkednie. Egyedül felsőség által menthetjük meg szerinte fajtánkat, vagy sehogy sem. Nem a mennyiség, hirdette e székben, hanem a minőség a szellemi erőnek sarkalata. Őt nem ijesztette csekély számunk, de fenmaradásunkért azért remegett, mert fajtánk anyagi mint szellemi léte oly fölőtte könnyű. Nem azért forog veszélyben léteünk, mert kevesen vagyunk, hanem mivel sulyunk parányi.

Ime, tisztelt közönség, az indító okok, a melyeknek következtében a magyar nyelv akadémiaja mellett, mely a magyar nemzetiségben s ezzel összes állami életünkben gyökerezik, létre kellett jönni egyszersmind a tudományok akadémiajának is; létre azért, hogy megszerezzük, a mennyiben megvan, fejlesztzük e fontos tényező által is azt a felsőbbiséget, a mely e földön fajunknak egyedül biztosíthatja a vezéri szerepet; hogy megszerezzük és fejlesszük azáltal is azt a szellemi alapot, a mely előrehaladottabb műveltségek terjeszkedésé ösztöne ellen egyedül tesz képessé nemzetet kitartó küzdelemre; és hogy a bennünket magyarrá, magyar

nemzetté idomított sajátosságok megőrzésével a nyugoti polgárosodás minél bensőbb tényezőjévé válhassunk.

A hosszas előzés után, melylyel a közönség e jeles beszédet kitüntette, Fraknói Vilmos olvasta föl a titkári jelentést. Főlsorolta az akadémia mult évi nagyművi és sokoldalú működésének eredményeit, a számtalan kiadást, vállalatot, melylyel a tudományt gyarapítá, a pályadíjat nyert munkákat, az elhunyt tagok (köztök Fábrián, Szilgigeti, Fogarasi) érdemeit, a megválasztott új tagokat, s midőn jelenté, hogy Rudolf főherczeg tiszteleti taggá választott, előzés hangzott föl.

Már félféle járt az idő, midőn gr. Lónyay Menyhért lépett a felolvasó asztal elé, hogy az akadémia nevében fölelevenítse gr. Károlyi György emlékét és méltányolja érdemeit. Az emlékbeszédnek különösen azon része, mely Károlyi György gr. szereplését az akadémia megalapításának történetében vázolja, s az ő életének és működésének példáját állítja fel a jelenlegi főuri nemzedék előtt, élénk hatást keltett. Mint a nemes gróf hazafias munkásságának 30 éven át figyelmes tanuja, a tettekre hivatkozott, melyek egyszerű szavakban felsorolva is magasztalják a valódi érdemet.

Az emlékbeszéd gazdag volt életrajzi adatokban is. Ezek fölemlítését azonban mellőzhettük, még élénk emlékezetben lévén a gyzásos alkalmak, mikor a hazafias főur életének tevékenységéről kellett megemlékeznünk.

Még egy második emlékbeszéd is volt, melyet Haynald Lajos kalocsai érsek tartott a magyar akadémia külső tagja, Parlature Fülöp olasz tudós fölött. Ez emlékbeszédben a tudományos főpap nemesak Parlature érdemeiről szólt, hanem néhány éles megjegyzést tett a „hitetlen“ és „csak a tudományos buvárlatnak helytadó“ természetű tudósokra is.

Parlature a florenzi herbarium igazgatója s a füveszeti tanszék tanára volt, s az olaszok közt a növénytan terén nagy nevet vívott ki.

Pulsky Ferencz volt az utolsó felolvasó, de a figyelmen már ekkor kifáradt, a hallgatóság megriktult. A felolvasó tehát tetemes kihagyásokkal, s gyakran csak írás nélkül, szabad szóval rövidtve értekezett. „A vezérek korabeli magyar leletekről,“ melyekből következtetést lehet vonni, hogy őseink mivel foglalkoztak és mint ruházkodtak. A pogány magyarok korabeli leleteket két fő sajátosság jellemzi. Egyik a 9-ik s 10-ik századból eredő pénzek, másik, hogy a halottak mellett lovak, sőt a pilini síroknak kutyák is találtak. Eddig 15 ilyen pogány magyar sirt ástak föl s ezek közül kettőt: a szolvait Lehoczy Tivadar, a pilini Nyáry Jenő báró tudományos készséggel. A 15 sirt közül csak kettőben volt nő, de ezek mellett is ott volt a nő. Egy helyen fakoporsó nyomai is találtak. A fegyverzet közül csak egyenes kard s nyíl fordul elő. Ruházatok valószínűleg bór lehetett. Az ötvös művészet meglehetősen ki volt fejlődve náluk. Általános jellege tehát a magyar pogányságnak a harc s vadászat kedvelése. Nem lehet tagadnunk, hogy állapotuk s művelődésük meglehetősen primitív volt. S hogy mindezen daczára államot tudtak alkotni, ez bölcsességnek igen szép bizonyítéka s egyuttal azon türelmünk is, hogy mindenféle nemzetiségű egyént meghagytak a maguk körében, hadd legyen magyar, ki magyar akar lenni.

A még jelen volt közönség nagy érdekléssel hallgatta a tudós értekezést, s sajnálni lehet, hogy teljes bemutatására nem kedvezett jobban az idő, t. i. hogy már ekkor a három óra felé járt. A közlést a „Hungáriában“ tartott lakoma zárta be.

Irodalom és művészet.

Ilosvai Péter és Arany János. Irtá Moller Ede. I. füzet. A szerző, kinek a régibb magyar epikusoktól, Zrínyiről, Vörösmartytól s Debreceeniről „Magyar Kalliope“ cz. alatt irt művét annak idején szintén fölemlítettük, most, mint egy jegyzékéből látjuk, az egész Toldi-mondát, s annak régi (Ilosvai s új (Arany) feldolgozóját behatólag akarja tárgyalni. Az első füzet részletesen ismerteti Ilosvai Toldiját, s azt vonja ki belőle, hogy Toldi nem mondai, sem történeti, hanem népies alak; e megkülönböztetés nem egészen világos ugyan magában, de a szerző sem igen fáradoz annak világosabbá tételében. Toldit az akrobata (erőművész)

színvonalára igyekszik levonni, s a kedélyi elemet nem méltányolja benne kellőleg. Lehet, ha majd áttér az Arany J. Toldijára, jobban fogja azt méltányolni. Egyelőre tehát felfiggyesszük ítéletünket e nagyobb terjedelmű tanulmányról, melynek első része alig több, mint Ilosvai teljes szövegének némi hosszadalmas — s itt-ott felesleges — magyarázatokkal föleresztett parafrázisa. A szótár-alaku nagy nyolczadrétben tömött nyomással 26 lapra terjedő füzet ára 50 kr.

Költészettunt új népies irányja, kör (?) - rajz, irta Haraszi Gyula; javított s bővített lenyomat a „Figyelő“-ből. Az új népies iskola, mely e kis műben tárgyalatik, nem a Petőfi-Arany-féle, mely már legújabb, hanem a Horváth Ádám, Verseghy, Csokonay, Fazekas stb. iskolája, szóval az e század elején s a mult végén feltűnt ortholog iskoláé, mely egyes egyneiben, többé kevésbé, behatóan van jellemezve. Ára 50 kr.

A „Magyar Lexicon“-ból, melyet Rautmann Fr. ad ki és Somogyi Ede szerkeszt, megjelent a 3. és 4-ik füzet; az előbbi a 9—12 ikeket tartalmaz s tárgyai Alla tempera szótól Amron-ig tartanak, a 4-ik füzet 13—16 ikeket, s az Amru — Angol cikkekkel foglalja magában, tehát az A. betűnek valamivel ért túl a közepén. Ugy látszik a szerkesztő vagy elszámította magát az 50 füzetrel, vagy aránytalan munkát fog nyújtani, — a mit már a 2. füzetnél előre mondtunk. Egyes cikkek: péld. Andrassy, Angol irodalom, stb. most is elég terjedelmese s jók is. A 4-ik füzet melléklete: az emberi test alkata s csontváza és bonczati képe. A vállalat újra ajánljuk a közönség figyelmébe; de utalunk a szerző (vagy szerkesztő) irányában, az előbbi füzeteknél tett megjegyzéseinkre. Egyes füzet ára 30 kr. — Az első füzet, a szerkesztő értesítése szerint, már elkelt s közelebből második kiadása készül. Öröndetes jelenség s biztató a tervezett nagyobb magyar encyclopediára nézve is.

Dékány Mihály közmunka- és közlekedési miniszteri fogalmazó a gazda-közönségre nézve érdekes monografiát irt „A magyarországi ármentesítő társulatok“ czim alatt. A mű hivatalos adatok alapján van összeállítva, s egyszerre magyar és francia nyelven jelent meg. A mű egyes fejezetei magyar-átolul szolgálnak a miniszterium által a magyarországi árterekről készített térképekhez, melyek a párisi világkiállításon vannak kiállítva. Érdekes a berekesztő kimutatás, melyben a társulatok által elért eredmény összege van; e szerint 4,792.643 hold ármentesítésére eddig 35,843.280 forint adatott ki. Ez eredmény kétségtelenül igazolja, hogy az ármentesítés kérdése hazánkban, a legnagyobb közgazdasági kérdések közt foglal helyet.

Visszaemlékezések. Korrajz az 1860—61-ki időszakból. Irtá Viola. Váczi. Kiadja Seredy Géza. Meglehetősen szenege mű; a jelölt korszak politikai ébredési mozgalmait, különös tekintettel az ifjúsági (egyetemi stb.) mozgalmakra, de magasabb szempontok pragmatikai történelmi szellem nélkül vázolja; sok frázissal, kevés ítélettel. A 182 lapra terjedő kötet ára 1 forint 20 kr.

„Egy anya emlékkönyve.“ Pöcsky Félix beszélyei. Az anya tulajdonja. A korán elhunyt tehetséges ifjú művei, édes anyja által közrebecsátva; s így inkább a kegyelet, mint az irodalmi kritika tárgya. A csinos kötet egy kis genre-gépet (A vándor költő) s négy nagyobb elbeszélést (Janquens alfa; Sulyos napok; Nem volt tisztában; A „Zavesség“-hez címzett nóegylet) tartalmaz; az Athenaeumnál nyomtatott s ára 1 forint 50 kr.

Pályázatok. Az akadémia az idén három szépirodalmi pályázatot hirdet. A Teleki-díjra tiszta vigátékok pályáznak, a boházatok mellőztével, jutalma 100 arany, beadási határideje ez év decz. 31-dike. A Karacsony-díjra kötött beszédű komoly drámai művek (tehát középfajzi drámák is.) jutalma 200 arany, határideje ez év decz. 31-dike. Harmadik a 200 aranyas Nádasy-díj elbeszélő költeményre, melynek tárgya lehet történeti, mondai vagy a jelen életből vett; ennek beadási határideje a jövő 1879 utolsó napja. A két utóbbi díj csak önálló becsú munka nyerheti meg.

Az akadémiai könyvkiadó-vállalat 1878-diki folyamára eső kötetek szétküldését az akadémia könyvkiadó hivatala megkezdte: miről a vidéki pártoló tagok azzal a kérelemmel értesítettek: hogy e küldemények kiváltása iránt idejekorán intézkedni annál inkább sziveskednének, mert a ki nem váltott csomagok a postahivatalok által, a szállítási költségek felszámítása mellett, 12 nap elmultával ismét

visszaküldetnek. Aláírásokat úgy a jelen háromévi ciklusra, valamint az ekkorig (1875—1877-ig) megjelent többi munkára, még mindig elfogadnak.

A „Gazdasági mérnök“ czimú szakfolyóirat, melyet Gonda Béla műegyetemi tanár a mult év elején indított meg, rövid fennállása óta bebizonyította életrevalóságát, különösen az által, hogy több egyet választott szakközönlőjéül. A havonként kétszer megjelenő folyóirat előfizetési ára egész évre 6 forint.

„Az első magyar-német hivatalos vasúti és gőzhajózási kalauz“ júniusi füzeté beküldetett szerkesztőségünkhez. E kalauz a hivatalos menetrendeket közli a monarchia mindkét felének vasutairól, különös figyelemmel a nyári menetrendek összeállítására. A gondosan és csinosan kiállított havi füzetnek az utazó közönség jó hasznát veheti. A kalauz megjelenik évenként 10-szer és előfizetési ára egész évre 4 forint, félévre 2 forint. Megrendelések a „Vasúti Kalauz“ kiadó hivatalába (Budapest, VI. Új-utca 25. sz.) intézendők.

Új zeneművek. Táborcsky és Parsch zenemű-kereskedésében megjelent: a „Ringelsheim-induló“, az erdélyi hadparancsnoknak ajánlva, szerző Blaskovics Sándor; ára 60 kr. Rózsavölgyi és társa műkereskedésében megjelent a Sturm J. F., Budapesti Zither-Album. „Aból a 21-ik és 22-ik füzet; az előbbinek 63, az utóbbinak 40 krajczár az ára.

A nemzeti színházban e héten megint alkalmunk nyílt egy antik tragédiát látnunk, és pedig Sophokles utolsóán tartott művét, az „Oedipus Kolonosban“, mely 402-ben Kr. e. került először előadásra Athénben, tehát már a költő halála után. „Oedipus Kolonosban“ önmagában is kerek egész, befejezett mű, de tárgyat tekintve középső tagját képezi ama trilógiának, melynek elsője „Oedipus király“, utolsója a tavaly színpadra került „Antigone“. A vakon, megtörtént bűdos Oedipus végső perczét tárgyalja e mű. Antigone, a gyermeki és testvéri önfeláldozás e magasatos nőalakja az Eumenidák ligetébe vezeti Oedipust, honnan az athenei polgárok ki akarják üzni, mivel e szentelt helyet ember lábainak megszentésgetleníteni nem szabad. Apolló orákuluma azonban azt a jóslatot adá, hogy az a város, melynek földé Oedipus tetemeit befogadja, diadalmas lesz ellenségei fölött. Oedipus tehát Athénnek akarja fölajánlani tetemét, nehogy az őt száműzött hálátlan Thebe birtokába kerüljön. Ennek királya Kreon, értesülvén a jóslatról, el akarja ragadni Oedipust, de ebben megakadályozza Theseus, az athéni király. Oedipus aztán megdicsőülten távozik a berek egy rejtett helyére, hova csak Theseus követheti s ott meghal. A magasan szárnyaló poezis, az antik plastika, a klasszikai tömörség a tragédiában most is nagy hatást tett a közönségre, s a tisztultabb izlés hőlközöttel fogadták az előadást, melyben Kovács Gyula játszta a főszerepet, Jászai Mari asszony Antigont, Márkus Emilia Izmenét, Egressy Kreont, Nagy Imre Theseust és Hetényi Oedipus egyik fiát Polyneiket. Az egyik karvezető Komáromy, a másik Ney volt. Az előadást Mendelsohn zenekísérétével adták elő.

A népszínház nézőterén is meglátásik a nyár, melynek estét a zöldben szereti töltöni a fővárosi közönség, s e szokásos utjának eltérítésére, „Kolumbus utazása“ nem volt elég hathatós. Nagyból közönsége volt a „Kapitány kasszony“ előadásainak. A czimszerzet Szilgigetiné adta jókedvűleg és sok ügyességgel, hanem a tisztább beszéd és a szóvérthető kimondása sem ártana e tehetséges énekesnő valamennyi szerepében. E hét végére Szilgigetiné a fővárosban rég nem adott színműve „A zsidó“ volt kitzve.

Közlötések, egyletek.

A magyar tud. akadémia 2-ik osztályának e hó 17-én tartott ülésén Pesty Frigyes értekezett ily czim alatt: „A helynevek és a történelem.“ Sorba veszi a Nételen jegyző, Turóczy, Bonfin s több történetiről által fentartott régi magyar helyneveket, s kimutatja, hogy nagyon valószínű, mikép a magyaroknak a hazába költöztekkor számos ázsiai helynevet honosítottak itt meg. A kiköltözött népek ugyanis előbbi lakhelyek helyneveit rendszeren magukkal viszik az új hazába. Így pl. legújabbban, midőn a határvidék polgárosított, e miatt néhány ezer ottani szerb kivándorolt Oroszországba. Ezek ott két kormányzóság földjét benépesítvén, falvaiknak Panosova, Somaik stb. neveket adták. — Mészo-

dik értekezésül Szilágyi Sándor mutatta be Károlyi Árpádtól „Az 1538-ki nagyváradi békekötés előzményeiről” szóló tanulmányt, melyben szerző a bécsi titkos levéltárból érdekes adatokat állított össze az 1536-ban megindult alkudozásokról, s az akkori viszonyokról. Végül az osztály megbizta Tóth Lőrinczet, hogy az elhunyt Fogarasi János fölött emlékbeszédet készítsen.

Egyház és iskola.

Az erdélyrészi ref. egyházkerület közgyűlése e hó 16-án nyílt meg b. Kemény Gábor elnöklété alatt. Az elhunyt Elekes Károly helyébe egyházkerületi főjegyzővé nagy többséggel (166 szavazatból 115 szóval) Szász Domokos kolozsvári papot és egyházmegyei jegyzőt választották meg.

Uj magán-tanárak az egyetemen. A közoktatási miniszter dr. Pulszky Károlynak a képző- és iparművészetek történelméből, továbbá dr. Seles József kecskeméti jogakadémián rendes tanárnak a statisztikából budapesti egyetemi magántanárokká történt kiegészített tudomásul vette a megerősítette.

Az „országos köznevelési egyesület” czime alatt fennálló nyílv. közéleti és nevelőintézet (főgművész és realiskola) vezetését a jövő tanévre László Mihály gimnáziumi tanár vette át Jagics Ignác igazgatótól, ki betegségi okokból visszavonult. Az intézet aug. 4-től már a váci körúton lesz új helyiségében (egy egész első emelet két utcára) tárgyalóterekkel. Míg a program megjelölés a hirdetésekben is értesítve lesz a közönség, addig is a tudakozásoknak László Mihály nevére a nemzeti színház bérházába intézendők.

Mi ujság?

Mai számunknak veszik előadásaink társalgó-jaink a „Vasárnapi Ujság” és „Politikai Újdonságok” előfizetési főlívását a júliussal kezdődő új félévre. Ugyanez előfizetési iv tartalmazza ezenkívül a Franklin-társulat legújabb könyvkiadványainak jegyzékét, továbbá a „Nemzeti Hírlap”, „Jogtudományi Közlöny”, „Közigazgatási Lapok” s végre az ugyancsak általunk szerkesztett „Képes Néplap és Politikai Híradó” legolcsóbb és legelterjedtebb képes heti közlöny, valamint hetilapjaink melléklapja, a „Háboru-Kronika” előfizetési főlívását is. Midőn olvasóink figyelmét az előfizetési ivre főlívni, csak az utóbb említett „Háboru-Kronika”-ra tartjuk szükségesnek megjegyezni, hogy e hetilapunk a béke végleges megkötése után „Világ-Kronika” czim alatt fog állandóan, szintén hetenként egy íven, képekkel illusztrálva megjelenni, mely átalakulását maga e lap legutolsó száma az „Elefánt és ezet” allegorikus czimű s az orosz és angol előőrseket Konstantinápoly alatt feltüntető kép szövegében népies módon a következők adja tudtára a közönségnek:

„A legközelebbi kérdés az, hogy a kongresszus talál-e oly módozatot, hogy az a két farkasszemet néző katonai tisztességesen szalutálva, békében váljék-e el egymástól, avagy minden békülési kísérletek dacára is összekap egymással? Ettől függ a világ alakulásának sorsa. De ettől függ a „Háboru-Kronika” sorsa is. Mert ha az előbbi eset következik be a béke a békeség: akkor mi sem háboruzunk többé, beállunk jámbor, jóvaló polgár embernek, és levelet magunkról a katonai egyenruhát, „ezvilben”, mint „Világ-Kronika” fogunk beköszönteni olvasóinkhoz, illedelmesen bejelentvén, hogy „el-múlt a patália, nézzünk hát körül a világban”. Ellenben ha — a mi nem lehetetlen, — úgy fordulna a dolog, hogy a berlini kukták összevesznek a tűzhely körül, s kicsap a láng a keményen és még nagyobb tűzi veszedelmet gerjeszt, mint az eddigi volt: akkor bizony mi is megemlíjük a fíntát s eddig viselt uniformisunkban, mint „Háboru-Kronika” újra kezdjük szolgálni a második kapitulóciót. De elválni hi szövetségünköt és barátunkot, a magyar közönségtől, melylyel véd- és dacszövetséget kötöttünk, azt katonai parolánkra mondjuk, tenni nem fogjuk, hanem szolgáljuk hí tudósításokkal ezután is, legyen bár béke, vagy háboru!”

Mária Henrietta belga királyné e hó 20-án este Budapestre érkezett, leánya, Lujza hercegnő (Koburg Filipe herceg neje) látogatására. Az indóház-nál várta a királynét ivére, József főherceg és Klotild főhercegnasszony. Innen hintón mentek a lipótvárosi kikötőig, hol egy hajó várt, mely a Margit-szigetre vitte őket. A királyné számára itt az az épület van berendezve, melyben József főherceg családja szokott lakni. A főhercegi családnek jelenleg a régi nádor-lak van berendezve.

Egy régi költő emléke. A régi jó Vitkovics Mihály születésének századik évfordulója augusztus 25-én lesz, és szülővárosa Eger meg is fogja ünnepelni. Az emlék-ünnepélyt a lyceum nagytermében tartják. Szvorényi József tanár s a rendező bizottság elnöke mond megnyitó beszédet, Szabó Ignác tanár Vitkovicsról jellemrajzot olvas föl; továbbá szavalnak Vitkovicsról költeményeket, énekelnek magyar dalokat, megkoszorúzzák arczképét, s a zárbeszédet Tavassy Antal polgármester tartja. Aztán a Vitkovics szülőházához (görög lelkészlak) mennek, hol Zalár József társnők beszéde mellett leleplezik a házba illesztett emléktáblát. Alkalmassint lesz hangverseny és díszelőadás is s Vitkovics Mihály válogatott műveiből egy kötetet adnak ki.

Kossuth levele egy kéregetőhöz. Még mindig akadnak toladók emberek, kik Kossuthhoz anyagi segíélyt folyamodnak. Hámpi Báruuc szathmári lakos az 1848—49. szabadságharc alkalmával többnemű szállítást vállalt el a honvédség részére. E vállalatban 40,000 frtot vesztett. A vendégséget most némi kárpótlást kért Kossuthtól, ki levelére a következő választ írta:

Collego al Barrocone, május 28. 1878. Uram! Ön hozzám, épen én hozzám, a vagyonatlan öreg száműzöttökhöz fordul, hogy mentsem meg Önt a kétségbeesés lejtőjétől, melybe családjával az által jutott, hogy a szabadságharc alatt tett szállításiáért járuló 40 ezer frtját elvesztette. Szomorú dolog, hogy a nemzet, mely annyi idegen adósságot elvált, a melylyel nem tartozott, azt, a mivel tartozik, nem fizeti. De én a nemzetet nem kárpótlhatom. Nem akaratomon mulik, de tehetetlenségem az oka, hogy én senki nyomorán a világban többé nem segíthetek. Egy kézi táskával karom, melyben egy pár fehérmű volt, vettem bucsút lecsújtott hazánktól 29 év előtt — tiszta, de üres kézzel, vagyonatlanul. Nehéz munkával, örökös gondok közt kerestem magam s családom számára a mindennapi kenyeret, — de bár magam szükségét szenvedtem, sohasem tagadtam meg a segítséget honfitársaim nyomorától a mig csak oly körülmények közt voltam, hogy keresetnek számíthaték. Ezernyi ezreke ment, a mivel — magam nyomorogva — segitettem keserves keresményemből másokat, a kiknél bizony csak halálansággal találkoztam. De már régóta nem vagyok azon helyzetben, hogy segíthessek. A mióta a hazafini kötelesség Angliából Olaszhonba költözni kényszerített, keresetem nincs. — Hontalan-ságom első tíz évi keserves fáradságainak megtakarított romjaiból tengetem szűken öreg napjaimat, s e romok is fogyatékán vannak, nemhogy valami feleslegem volna, de még szűkre szabott szükségseimet is alig vagyok képesek fedezni. Sajnálom Önt, de én sem Önön, sem senki nyomorán a világban nem segíthetek. — Kossuth, s. k.

Gr. Andrássy ellen is intéztek merényletet Berlinben. Az attentatumok és összeesküvések híreibe dűskáló berlini lapok beszélik, hogy Andrássy grófra, midőn vasárnap az állatkertben lovagolt, egy munkás egy palaccal dobott, mely azonban nem érte a grófot. A munkás, tette végrehajítása után, azonnal megfutamodott. Uj adat a social-demokraták világ-forgató cselezijaihoz.

Néhai dr. Kovács-Sebestyén Endre örökösei az elhunyt szóbeli intézkedése folytán több alapítványt és jótékony adományt tettek. Orvosnövendékek részére utazási ösztöndíjra az egyetemmel 2000 darab aranyat; továbbá ezer-ezer frtot a tud. akademiánál, a ref. főgymnáziumnál, és a protestáns árvaháznál; ötszáz forintot kap a fővárosi ref. egyház, a szegények, a drégely-palánkai egyházmegye részében levő ref. papok özvegyeinek nyugdíjalapja; 200 frtot az írói segélyegylet, stb.

Kautz Gyula az általa nyert akadémiai jutalmat közöszelokra szenteli. 200 frtos alapítványt tesz az írói segélyegylet javára; a többi egyetemi pályadíjakra tízi ki.

A budapesti belvárosi főreáltanoda ez évi zár-ünnepélye f. hó 28-án d. e. 10 órakor lesz.

A népszínházi sorsjáték húszára e hó 17-én történt meg. A főnyeremény (ezüst evő-, kávé- s theakészlet 24 személyre 3090 frt értékben) a 14,844. szám nyerte, a második nyereményt (egy női tolette-készlet ezüstből 1000 frt értékben) nyerte az 50,086. szám, a harmadik nyereményt (ezüst kávé-készlet 6 személyre, 700 frt értékben) a 74,716. szám. Összesen ezer nyerő számot húztak ki.

A „Hunyadi-Album” szépen gyarapította a dévai realiskola segély-egyletének alapítóit. A hozzáik beküldött számadás szerint a bevétel 3654 frt 30 kr, a kiadás 1632 frt 12 kr, tiszta jövedelem

2022 frt 16 kr. Ez összesen a szerkesztők (Szabó Endre és Szathmári György) arany járadék-papirt vettek a dévai realiskola segélyegylet javára. Az albumból még 157 példány kapható Tetty és társa bizományában.

A török menekültek javára gyűjtött adományokról számadást tesz közre Szputa György, a segélyző bizottság pénztárnoka. Begyűlt összesen 19,199 kiló liszt, 18,173 kiló és 4764 liter buza és rozs, 9920 kiló és 81 liter árpa, 7568 kiló 109 liter főzelék. Ezek részint természetben, részint pénzre téve küldtetek el rendeltetési helyekre. A török sebesültek részére begyűlt összesen 441 kiló 984 gramm tégés, 452 kiló 390 gramm kötészhez való vászon és 893 kiló 500 gramm különféle ruhanemű. — Pénzbeli adomány befolyt összesen 59,471 frt 48 kr, ebből átadott a török konzulátusnak 58,000 frt 55 kr, a többi a gyűjtések körül felmerült költségek fedezésére fordítottak.

A párisi kiállítás költségei 45,300,000 frankra rugnak összesen. Ez összeggel szemben a következő bevételekre számítanak: Belépti díjakból 14 millió, az anyagok eladásából 7 millió, Páris hozzájárulása 6 millió, a Trocadero palota megvásárlásából a város által 3 millió, a kiállítási kávéházak és vendéglők adója 3½ millió a hangversenyek jövedelme a Trocadero palotában 1 millió, összesen 34½ millió frank. E szerint a deficit valószínűleg majdnem 11 millióra fog rugni.

Nyertes magyar ló. B. Wessellényi Béla Zebra nevű lova a berlini versenyen 2000 márkát nyert, s megkapta a német császár által felajánlott ezüst emléket.

A polgármester órája. A főváros atyái közt a zárszámadások egyik tétele nem kis feltűnést okozott. „A budai polgármesteri teremben levő óra felhuzásáért 9 frt 60.” Hát mért nem huzza fel a hajdu, annak nem kellett volna érte semmi. Utóvégre egy esztendőn keresztül órahuzással fáradni, megér 9 frt 60 krt, — gondolták a csendesebb véreiek s már belenyugodtak volna, hanem Lampl Hugó alaposan magyarázta, hogy nem egy évi fázadozásról van itt szó, csak egy órának egyszeri felhuzásáról. Ekkor meg csakugyan magas ár érte körül 10 frt. Csak nagysokára derült ki az igazság. Az óra nem közönséges mű; másfél százados remek, mely a ritkaságok közé tartozik. Ezenkint csak egyszer kell felhuzni komplikált szerkezetű gépét s egész évben pontosan jár. A felhuzásához a gépezetnek is megvizsgálja, s egyáltalán nem végez oly fölötté csekély munkát. Az óra felhuzási költsége Budaváros számadásaiban is mindig helyet foglalt, tőle örökölte s fizette is mindig a közelebbi években Budapest.

Montenegró követte a fehér ágyban. Mikor Bozo Petrovics, Montenegró küldöttje Berlinbe utazott a kongresszusra, éjjelre hálókoosít kért a vasuton. Csábítóan mosolygott rája a kényelmes ágy hófehér ágyneműjével és gondolkodás nélkül, ruhástul, csizmástul nyugalmra hajította fejét. A hálókoosi óra majdnem sóbálványra változott ennek láttára, de végre is neki bátorodott és felszólt: „Bocsásson meg, de nem szabad...” Ebben a pillanatban fölugrott az álmából fölvartat és villógg szemekkel mondotta: „Tudja-e, hogy én Bozo Petrovics vagyok, a montenegrói senatus elnöke, és a kongresszusra utazom Berlinbe.” Az órt mintha csak leforrázták volna. De hamar fölálta magát, és a legkomolyabb képpel válaszolta: „Örülök, uram, de nem is azért mondtam; hanem Poroszországban az a törvény, hogy senkinek sem szabad a csizmával fekdünie az ágyba, Poroszországban pedig szigorúan végrehajítják a törvényt, azért azt gondoltam, hogy a határon föltértoztathatnának...” „No ez már más — vágott szavába a nagyméltóságos utazó — akkor huzza le a csizmáját, nekem sietnem kell a kongresszusra.”

Földalatti összeköttetés a Duna és a Rajna közt. Európa közepén, évszázadok óta pontosan tanulmányozott vidéken, a mult hónapokban fontos földrajzi fölfedezés történt. Kétségtelenül kimutatták ugyanis, hogy a Duna és a Rajna közt összeköttetés létezik. A Duna feleke ugyanis Immendingen és Möhringen közt a jura-képződményhez tartozó fehér mészkőből áll, s különböző nagyságú számos hasadékkal bir, melyek fölött a Duna el nem folyhat a nélkül, hogy vízének egy részét az ismeretlen mélységekbe ne bocsássa. E hasadékos területtel 1 és fél mérföldnyire fakad az Aach-forrás, és pedig láthatólag magas nyomás alatt, mert vize szökőkut-szerűleg lövellik ki a földből. Az Aach forrása több száz lábbal mélyebben fekszik a Duna medrének; az Aach a bodeni tóba folyik s így összeköttetésbe jut a Rajnával. A Duna és az Aach közötti ez összeköttetést már régóta gyanították. A vizsgálatok

azonban abban maradt, mivel a tapasztalat azt mutatta, hogy az Aach forrása kétannál is több vizet ömleszt ki a földből, mint a mennyivel a Duna, medrének hasadékos területén bir. Sőt száraz időben a Duna vize a nevezett helyen egészen eltűnik a hasadékokban, úgy hogy a meder Tuttlin-genig egészen száraz. A két folyamterület összefüggésének kérdése gyakorlatilag is bir jelentőséggel. Ugyanis a dunai iparosok (molnárok, gyárosok stb.) azt tervezik, hogy a folyót e hasadékos mederből kivezetve, más árokba terelik, mi, ha a két víz közt csakugyan van összeköttetés, megkárosítaná az Aach-vízét használó iparosokat. Az innét átmehadó jogi kérdések számára pozitív alapot nyernének, a badeni kormány megbizta Knop karlsruhei tanárt az összefüggés ügyének megvizsgálásával. Knop e vizsgálatot a következőleg hajtotta végre: A lehető legolcsóább dunai vízellásmál 200 mázsa konyhasót sülyesztett el a legnagyobb hasadékokba, melyen a Duna vízének egy része a föld alá eltűnik. Ezután az Aach vizét folytonos vizsgálat és vegytani elemzés alá vetén, kideríté, hogy a sónak a Dunába történt sülyesztése után 20 órával az Aach vízének sósartalma fokozatosan emelkedni kezdett, 48 óra múlva e növekedés gyorsabba lett, s 60 óra múlva maximumát érte el; ezután szabályosan esve, 90 óra múlva az Aach közönséges sósartalmára szállott le. (Tudvalelőleg csaknem minden víz tartalmaz több-kevesebb mennyiségű konyhasót.) Knop egyuttal azt is kiszámítá, hogy a Dunában elcsülyesztett 200 mázsa sóból 185 mázsa került az Aach vizébe, tehát csaknem az összes föld alá kerülő Dunavíz az Aachba jut; azonban még valamely más földalatti víz is járul az Aach táplálásához, mert az ez utóbbinak forrásánál kilépő víztömeg kétannyi, mint mennyi a Duna medrében a hasadékos helyen található. — Bruck gyáros hasonló kísérlete után a Dunának a Rajnával való összeköttetése teljes bizonyossággal megállapított. Sőt megjegyzendő, hogy alacsony vízállás idején a Duna egyáltalán semmi vizet sem szállít a Fekete tengerbe, hanem egész víztömegét földalatti uton az Aachnak adja át, — s ily időben a felső Duna egészen a Rajna folyam területéhez tartozik.

A berlini kongresszus a lakomák történetét naponkint egy-egy fényes lappal szaporítja. Mindennap más és más hatalom képviselői hívják meg a fehér asztalokhoz a többieket. A berlini kongresszus eddig valóságos diplomaciai quaterkázás. A bornemissza törökök ebben is a rövidebbet huzák. E hó 13-ika óta, mióta a kongresszus megnyílt, annyi lakoma volt, a hány nap elmult, s tartottak három ilést, megbeszélte a megnyitó szer-tartást is. Miről folyt a tanács, miben történt megállapodás csak egyetlen pontban is: ez kongresszusi titok, melyről a sok jól értesült hírlap igyekszik ugyan föllebbenteni a fátyolt, de az ilyen lopva vetett pillantások nem látnak biztosan. Elég az hozzá, hogy a kongresszus folyása lassu, s még igen sok lakomára van szükség, mikor végül a békére mondatnak köszöntöt. Mert a békét reménylik, dacára hogy eddig az oroszok makacs ellenszegüléséről beszélnek a tudósítások, dacára Anglia hadi készültségének, és dacára a monarchiánk mozgósításának. Anglia már Oroszországgal megegyezve ment a kongresszusra. E titkot egy másodrendű angol lap, a „Globe” árulta el, s kellemtelen meglepetést idézett elő Bécsben. Mint újabb táviratok jelentik, a kongresszus junius 19-iki ülésén Karatheodori, a török megbízott, úgy hevesen fakadt ki az oroszok bulgáriai gazdálkodása miatt, hogy az elnöklő Bismarck herezeg megvonta tőle a szót.

Halálozások.

SZONYI PÁL, a tanügy egyik legismertebb férja, s a főváros egyik jónévi tanintézetének tulajdonosa, elhunyt 71 éves korában, hosszas betegeskedés után. A boldogult széles körben ismerték és becsülték. A tanügy mellett az irodalommal is foglalkozott, s a tud. akadémiá meg 1846-ban levelező tagjává választotta. Ifjú korában a Tisza-család pártfogása mellett képezte magát külföldön, s haza jöven, a Tisza-családhoz költözött és a három Tisza-fiúnak (Tisza László, Tisza Lajos, Tisza Kálmán) tíz esztendeig volt nevelője. 1848-ban a közoktatásügyi miniszteriumban előbb titkárrá, ezután osztálytanácsossá nevezetett ki. A függetlenségi harc után alapította magán ifja-nevelő intézetét, mely évről-évre erősödött s Szonyi Pál neve általa az egész országban ismeretessé lett. E hó 19-én történt ke-metesen igen sokan jelentek meg; ott voltak egykori tanítványai: Tisza Kálmán miniszterelnök és két ivére, továbbá a tud. akadémiá és természettudományi társulat számos tagja, képviselők, a tanügy fér-fiai, stb. A természettudományi társulatnak az

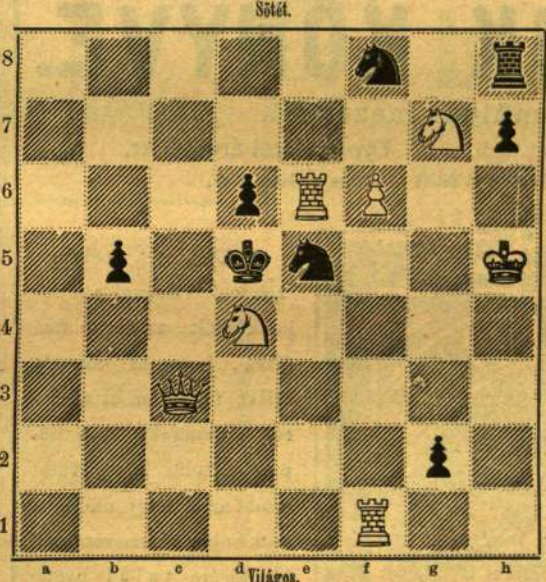
elhunyt tíz éven át volt elnöke, s a társulat most Takács János alelnök vezetésé alatt héttagny küldött-séggel képviseltette magát a díszes koszorú helyezet-koporsójára. Török Pál superintendens mon-dott gyászbeszédet; aztán Adler József, az elhunyt intézetének növendéke tolmácsolta társai nevében a fájdalmat és babékoskorú tett a koporsóra. A sir-nál Barzó József, az intézet tanára mély megille-tődéssel bucsúzott el a halottól, kiknek emlékezte száz meg száz tanítvány szívében marad megőrizve.

Elhunytak még a közelebbi napokban: SZALAY ELEK, Borsodmegye egyik legvagyonosabb és derék földbirtokosa, kit utóbbi időkben elmebaj lepett meg, 44 éves korában Tibold-Darócson. — KOVÁCS ISTVÁN nyugalmoba vonult ügyvéd és földbirtokos, ki fiatal korában a francziák ellen sikra szállt insurgensek seregében huszárhadnagy volt, 85 éves korában Hódmező-Vásárhelyen. — LLIMER KÁROLY, a budapesti „Hungaria” szálloda egyik bérloje és a párisi magyar csárda bérloje, ki e hely nagy kedveltségére szakt tett; szélhüddstől érve, e hó 16-án halva találták szobájában, Párisban, 64 éves korában. — WORTITZ BARRUCH, egy ötven év óta fenálló fővárosi nagykereskedő cég alapítója, 80 éves korában. — BALÁZS THEOPHIL, a bakonyi apátásig perjele, 84 éves korában. — NONN KÁROLY lövész-társulati elnök 56 éves korában Nagy-Károlyban. — MÁRTON TERÉZIA asszony, ismert írónk Abonyi Lajos (Márton Ferenc) édes anyja, évekig tartó súlyos betegség után Abonyban. — BAKOS MIKLÓS, a köztisztletben élő városi főorvos neje szül. Dubravitzky Antónia, 38 éves korában Nagy-Körösn. — ÖZV. ZAMBÓ ISTVÁN szül. Sigray Ida grófnő 48 éves korában Győrben. — ÖZV. ZSAROLÁNI MÁRTON LAJOS szül. Barcsa Mária urhölgy, Budapesten. — GRÜNWALD BELÁNE, belügyminiszeri titkár neje szül. Jánovits Perina 30 éves korában.

Amerika nagyírhíró költője BRYANT CULLEN VIL-MOS, kinek arczképét lapunk is közölte, meghalt 84 éves korában. A Mazzini-szobor május 29-diki le-leplezésékor hajadon föl állt a „Central park”-ban s a nap hevétől beteg lett. Hazamenet be akart térni barátja: Wilson tábornokhoz, de a lépcsőn elcsúszott s megsérté agyát. Ennek esett áldozatul a mult héten.

SAKKJÁTÉK.

968-dik számú feladvány Dobrusky J.-tól.

Világos indul s a negyedik lépésre mattot mond.

A 963. számú feladvány megfejtése. (Drtna J.-tól.)

Megejtés.
Világos. Sötét.
1. Kh8—g7 Ke6—e5 (a)
2. Va2—c4 t. sz.
3. H mattot ad.
a.
1. t. sz.
2. Va2—c4: stb.
Helyesen fejtették meg: Veszprémben Fülöp József Gelán Glesinger Zeigmond. Sarospatakon Gé-recz Károly és Németh Péter. Kolozsvárt Csipkés Árpád. Budapesten K. J. és F. H. Deutsch Adolf. Kis-Várdán Váczy István. Adán Griesbach György Nagy-Szombatban P. E. és B. L. A konviktsai sakkör. A pesti sakk-kör.

Szerkesztői mondanivaló.

B. M. L. „N—l I. tur. teremében.” Az érdemes orvos iránti hála s tisztelt mindenestre nemese érzelm; de a nemes érzelmektől a költői kivitel és alakításig még nagy köz van. — A másik költeményre (Anyám ravatalánál) körülbelül szinte ugyanezt lehet mondani.

A bokoló fenye. Hogy hangzik eredetiben, hogy az angol fordításban: nem tudjuk. De így, harmad-kéből, magyarul: nem igen élvezhető. Egy pár stófiaja csinosan kezd görüldni, de nagyobb része nehézkes, zavaros, majdnem érthetetlen.

Vagy-vagy. A közölhetőség alternatíváját most sem találta el; a másik sem jobb.

Daltól szokott lelkesedni a magyar ... De nem az ilyen daltól.

H. M. V. Elég csinos; de tartalma kevés. Szükség-ből ki lehetne adni; de mi, hála istennek, szükségét látunk e részben. Inkább az ellenkezőt.

Barátimhoz. Tartalom s forma tekintetében egyaránt gyarló.

Dr. P. J. Szives értesítését köszönettel vettük s érdekes közleményét besoroztuk ama terjedelmesebb közleményünkbe, melyet a Kárpátvidék legérdekesebb pontjait feltüntetve számos képpel illusztrálva az új félév elején indítunk meg lapunkban.

„Köttya Pali.” Az egyzszeri falusi történet csinosan és sok közvetlenséggel van elbeszélve. Világos, népies előadása, valamint tárgya is igen alkalmas közle-ményné teszi. „Képes Néplap”-unk számára, melyben nem sokára megkezdhetjük közlését.

Tartalom. Széchenyi bej. s a konstantinápolyi tűz-oltók (arczkép). — Vörös Rébek. — Puszta találkozás. — Képek a párisi kiállításról (négy képpel). — Az angol katonák társasága. — Tizenöt éves kapitány (két képpel). — Egyveleg. — Melléklet: Mozgóiskola. — A magyar tud. akadémiá nagy-gyűlése. — Irodalom és művészet. — Közintézetek, egyletek. — Egyház és iskola. — Mi ujság? — Halálozások. — Szerkesztői mondanivaló. — Hetinaptár.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.
(L. Egyetem-tér 6. sz.)

Egy követendő tanács.

Azon betegség között, melyek a halálozás statisztikájában a leggyakrabban előfordulnak, a tüdő-vész mondható annak, mi legtöbbszor hoz gyászt a családokba, s mely minden haláleset között a legnagy-gyobb számm. A tudomány még eddig nem fedezett fel biztos gyógyszerét ez ellen, csupán arra szorit-kozott, hogy a tüdővészeselek szenvedését megköny-nyítse és létüket hiánytával ével meghosszabítsa. Mindenki tudja, hogy a mellbetegeknek, teli tar-tózkodásra enyhébb éghajlatot és a mennyire lehet fenyes erdők közelében való tartózkodást ajánla-nak, melyek kipróbálása oly kedvező hatással van a tüdőre. — Szerencsétlenségre sok beteg nem változ-tathatja meg tartózkodási helyét, s azokhoz van je-len cikk első sorban intézve.

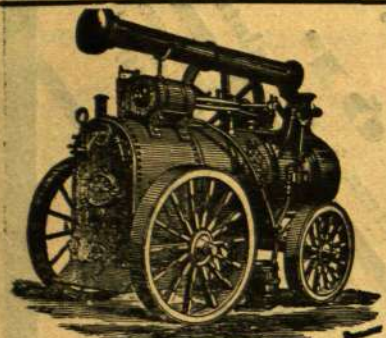
A legelőször Brüsszelben, s az óta majdnem minden helyen ismételt kísérletek bebizonyították, hogy a kátrány, a fenyőnek szurok tartalmu ter-ménye, a mell és tüdőbetegre a legkedvezőbb befo-lyást gyakorolja.

Már ennél fogva is megérdemli ezen termény minden helyen ismételt kísérletek bebizonyították, hogy a kátrány, a fenyőnek szurok tartalmu ter-ménye, a mell és tüdőbetegre a legkedvezőbb befo-lyást gyakorolja.

Már ennél fogva is megérdemli ezen termény minden helyen ismételt kísérletek bebizonyították, hogy a kátrány, a fenyőnek szurok tartalmu ter-ménye, a mell és tüdőbetegre a legkedvezőbb befo-lyást gyakorolja.

Gyotyt ur csak azon üvegekért áll jót, melyek címkején aláírása háromszíni nyomtatban megvan. Raktárak: Budapesten Török József gyógyszer-tára, a „szent lélekhez”, király-utca 7; Wagner J. városi gyógyszer-tára, városház-tér 6; Pillich Fe-rencz gyógyszer-tára „a magyar királyhoz”, marok-kői-utca 1.

ROBEY és TÁRSAI hírneves gőzcséplőgépei.

Javított gőzmozdony.

ROBEY és TÁRSAI

LINCOLNBÖL (Angolhonban) BUDAPESTEN.

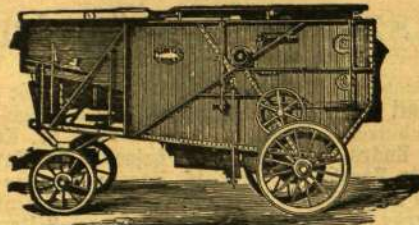
Iroda: Gyár és raktár:
IX. Üllői-út 1. szám. IX. Rákos-utca 7. sz.
ajánlják országsszerte legjobbnak ismerttűzanyagot megtakarító
szén, fa és szalmafűtésre berendezett

GŐZMOZDONYAikat

felülmúlhatlan és bármely időjárás viszonyosságainak legjobban ellenálló

vasgerendás cséplőgépeiket

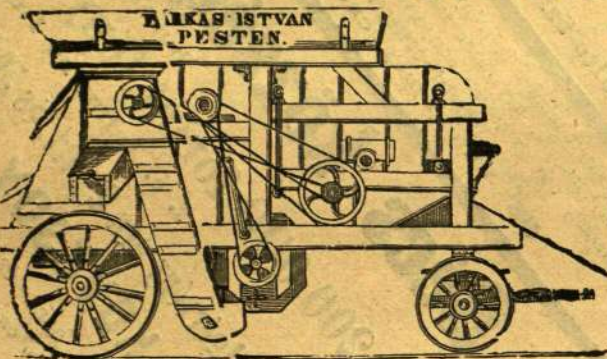
szabadalmazott magán élető szerkezettel vagy anélkül. Kasza-építőket, lőjárgányokat, kézi cséplőgépeket, kaszáló és arató gépeket. Malmokat, szeska és répavágókat, Bakerféle rostákat, triourókat és minden más a gazdasági gépszakmába vágó eszközöket. Mindenemű javítások gyorsan és legolcsóbban teljesítenek. Bővebb tudósítással és árjegyzékkel szívesen szolgálnak: ROBEY és TÁRSAI Budapest, IX. Üllői út 1. sz.

Szab. „vasgerendás” cséplőgép.

4432

Farkas István gépgyára

Buda-
pestenÜllői út
5. sz. a.Buda-
pestenÜllői út
5. sz. a.

Van szerencsém ezennel

lóerőre alkalmazott cséplőimel, rostáimat
melyek készítésére már évek óta kiváló figyelmet fordított a t. cz. kisbirtokos uraknak megvételre ajánlani. Gyártmányaim mind szilárdság mind szélső rűség tekintetében nem hagynak több kívánni valót. s e részben hivatkozni merek számos vevőimre, kik a tölem vásárolt gépekkel mindenkor teljesen meg voltak elégedve.

Szolgálatok 3—4 lóerőjű gőzcséplőkkel is, melyek csekélyebb súlyoknál fogva az országutaktól távol eső helyekre, valamint hegyes vidékekre is könnyen szállíthatók.

Készletet tartok egyéb gazdasági gépekből is, úgymint ekékből, boronák-ból, hengerekből, szeska és répavágókból, konkolyszedőköl stb. s a kapott megrendeléseket gyorsan és pontosan teljesítem.

Levélbeli megrendelésekre bővebb felvilágosítással azonnal szolgálok.

4592

Farkas István, gépgyárnok.

NŐKNEK

koritniczai fürdőigazgatóság,

(Liptó megye)
Visz kapható Edesduty L. m. kir. udvari levéltár szállításánál, Radocsan és Bányánál és minden gyógyszerár és fűszerkereskedésben. 4477

A FRANKLIN-TÁRSULAT

magyar irodalmi intézet kiadásában Budapest (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárban kapható:

Közhasznú

CSALÁDI KÖNYVTÁR.

Egy-egy kötet fűzve 40 kr.

1. Legújabb levelező-könyv a magyar nép számára. Szerk. Verőczy Sándor.
2. Az alkalmas házi ügyvéd és törvényjárás tanácsadó. Szerk. Verőczy Sándor.
3. Magyarország története rövid vonásokban. Szerk. Károlyi L.
4. 5. Regő István bácsi. Múltatva oktató család-könyv. Szerk. Májor István.
6. Gazdasszonyok könyve. Vörös Esztertől.
7. Az ügyes szakácsnő. Vörös Esztertől.
8. 9. Egészesség könyve. Beniczky Irma-tól.
10. A tollasok világa. Gyakorlati útmutatás a baromfi és különféle diszmadarak célzászerű ápolására és tenyésztésére. Irta K. Beniczky Irma.
11. 12. A mindennapi életből. A nőknek. Ruzs K., Moleschott, Doeberneier s mások után. Irta K. Beniczky Irma. Két fűzet.
13. A divat szépségével. Műveltség- és erkölcs-történeti kútfők nyomán. Irta Beniczky Irma.
14. Házasságunk! Irta dr. Sikor József.
15. Gyakorlati szék. Tekintettel a házi életre. Irta K. Beniczky Irma.
16. Anyák könyve. A gyermek első nevelésének legfontosabb kérdéseiről. Irta Dr. Riecke G. A. Fordította K. Beniczky Irma.
17. A nők apró kötetmei s ezek fontossága az életben. Irta K. Beniczky Irma.
18. Babonáság a salonban. Irta K. Beniczky Irma.
19. Tanácsok a gyermekek természetsszerű testi nevelésére. Irta dr. Steiner János, a prágai gyermekkorház orvos-igazgatója. Ford. K. Beniczky Irma.
20. Gyakorlati szépművészet. Az egészség és szépség természetsszerű ápolása. Dr. Klenke Armin után K. Beniczky Irma.
21. A feleség. Irta Dr. Sikor József.
22. A nők előnye. Irta Dr. Sikor József.

Kiadja és nyomtatja Franklin-Társulat Budapest, egyetem-utca 4-ik szám.

Mellbetegek

figyelmébe.

A Hoff-féle maláta-készít-mények az egész világon leg-kellemesebb és leggyorsab-ban ható orvosszereknek bi-zonyultak hurut, sőt idült köhögés, valamint rekedtség, mell-, gyomor- és torok-bán-talmak ellen; úgy szintén mindig erősítőleg és vérja-vítólag hatnak üdülők, el-gyengült és vérszegény egy-eknekél is.

Köszönő-irat

1878. május 16-rol.

Budapest, 1878. május 1

Kellemes kötelesség rám nézve kinyilatkoztatni, hogy nóm, ki a tél folytán igen he-ves hurutban szenvedett, any-nyra, hogy megfűladástól is féltettük, a Hoff János-féle sü-rített maláta-kivonat haszná-lata által azt egészen elvesz-tette.

Merschitz István,
dob-utca 66.

A Hoff János-féle es. k. ud-vari maláta-készítmény-gyár Bécs, I, Bräunerstrasse 8.

Hoff János fiókja
Budapest: kalap-utca
10. szám.

Egalit
alpesi
gyógy-hely,
sós-fürdő.

Bad Reichenhall

Savó-
gyógy-mód,
belégzéses,
légnymási
készülék.

Reichenhalli fürdő.
Vasúti állomás.
4601

Kimerítő tervezetek díj nélkül a kir. fürdő-biztosi hivatal által.

Harkányi gyógyfürdő

Magyarország Baranya megyében

Mohács-pécs-baresi vasút Pécs és Villány álló-másai közelében.

Fürdő-évad május hó 1-től sept. hó 30-ig.

50 R. fok természetes meleg artézi for-rás, kénés hévíz kitűnő gyógyhatással.

Pósta, távirda. 4523

Minden bővebb tudósítással készséggel szolgál

a fürdő-igazgatóság.

A FRANKLIN-TÁRSULAT

magyar irodalmi intézet kiadásában Budapest (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárban kapható

GÖRÖG REGÉK.

COX GYÖRGY után

az eredeti angol második kiadás szerint magyarra fordította s bevezetéssel

ellátta

KOMÁROMY LAJOS, tanár.

Három fűzet fűzve 2 fűt 20 kr. — Egy vászonkötetbe kötve 2 fűt 80 kr.

Francia és magyar
BESZÉLGETÉSEK ÉS TÁRSALGÁS
KÉZIKÖNYVE,
vagy
TÖKÉLETES ÚTMUTATÁS

azok számára

kik magukat a két nyelvben helyesen és könnyűséggel kifejezni ohajtják,

Coursier után Karády Ignác.

Ötödik kiadás.

(Zsebkiadás, 356 lap.) — Ára fűzve 1 fűt 20 kr.

Angol vászon-kötésben 1 fűt 60 kr.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és / egész évre ... 12 fűt / Csopán a VASÁRNAPI UJSÁG: / egész évre ... 8 fűt / Csopán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: / egész évre ... 6 fűt
POLITIKAI UJDONSÁGOK egy fűt: / félévre ... 6 * / félévre ... 4 * / félévre ... 3 *

26-dik szám. 1878.

BUDAPEST, JUNIUS 30.

XXV. évfolyam.

WADDINGTON.

BISMARCK HERCEG.

RÜLOW.

GORCSAKOFF HERCEG.

BEACONFIELD LORD.

MEHEMED ALI PASA.

SALISBURY LORD.

HOHENLOHE HERCEG.

ODO RUSSEL LORD.

ANDRÁSSY GRÓF.

SAINT-VALLIER GRÓF.

A BERLINI KONGRESSZUS TAGJAI.